Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MELCHIORA WATHELETA
przedstawiona w dniu 22 marca 2018 r.[1]

Sprawy połączone C-47/17 i C-48/17

X (C-47/17),
X (C-48/17)
przeciwko
Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem (sąd rejonowy w Hadze na posiedzeniu w Haarlemie, Niderlandy)]

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (UE) nr 604/2013 – Ustalanie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego – Rozporządzenie (WE) nr 1560/2003 – Artykuł 5 ust. 2 – Wniosek o przyjęcie lub wtórne przejęcie osoby ubiegającej się o azyl – Odmowna odpowiedź państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek – Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy – Termin do udzielenia odpowiedzi – Niedochowanie – Konsekwencje

I. Wprowadzenie

1. Rozpatrywane pytania prejudycjalne, złożone w sekretariacie Sądu w dniach 1 i 3 lutego 2017 r. przez rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem (sąd rejonowy w Hadze na posiedzeniu w Haarlemie, Niderlandy), dotyczą interpretacji art. 5 ust. 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1560/2003 z dnia 2 września 2003 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego[2].

2. Pytania te zostały przedstawione w ramach sporów pomiędzy dwiema osobami ubiegającymi się o azyl a Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (sekretarzem stanu ds. bezpieczeństwa i sprawiedliwości, Niderlandy, zwanym dalej „sekretarzem stanu").

1 Język oryginału: francuski.

2 Dz.U. 2003, L 222, s. 3. Rozporządzenie nr 1560/2003 zostało między innymi zmienione przez rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 118/2004 z dnia 30 stycznia 2004 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1560/2003 ustanawiające szczególne zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. 2014, L 39, s. 1). Artykuł 5 rozporządzenia nr 1560/2003 nie został w żaden sposób zmieniony.

II. Ramy prawne

A. Prawo Unii

1. Rozporządzenie Dublin III

3. Rozporządzenie (UE) nr 604/2013 [3] ustala kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca [4]. Znaczenie mają następujące artykuły tego rozporządzenia.

4. Artykuł 3 ust. 2:

„W przypadku gdy nie można wyznaczyć odpowiedzialnego państwa członkowskiego na podstawie kryteriów wymienionych w niniejszym rozporządzeniu, odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jest pierwsze państwo członkowskie, w którym wniosek ten został złożony.

[…]

Jeżeli na mocy niniejszego ustępu nie można przeprowadzić przekazania do żadnego z państw członkowskich wyznaczonych na podstawie kryteriów określonych w rozdziale III ani do pierwszego państwa członkowskiego, w którym złożono wniosek, odpowiedzialnym państwem członkowskim staje się państwo członkowskie prowadzące postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego”.

5. Artykuł 17 ust. 1:

„Na zasadzie odstępstwa od art. 3 ust. 1 każde państwo członkowskie może zdecydować o rozpatrzeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w tym państwie przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu.

[…]”.

6. Artykuł 20 ust. 1 i 5:

„1. Postępowanie w sprawie ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego wszczyna się, gdy tylko wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej zostanie po raz pierwszy złożony w państwie członkowskim.

[…]

3 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.U. 2013, L 180, s. 31, dalej zwane „rozporządzeniem Dublin III”).

4 Rozporządzenie Dublin III uchyliło i zastąpiło rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. 2003, L 50, s. 1, dalej zwane „rozporządzeniem Dublin II”).

5. Wnioskodawca, który przebywa w innym państwie członkowskim bez dokumentu pobytu lub który tam składa wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej po wycofaniu swojego pierwszego wniosku złożonego w innym państwie członkowskim w trakcie postępowania w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, zostaje wtórnie przejęty, na warunkach ustanowionych w art. 23, 24, 25 i 29, przez państwo członkowskie, w którym ten wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został najpierw złożony, w celu zakończenia postępowania w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

[…]".

7. Artykuł 21:

„1. W przypadku gdy państwo członkowskie, w którym został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, uznaje, że inne państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku, może, tak szybko jak to możliwe, i w każdym przypadku w ciągu trzech miesięcy od daty złożenia wniosku w rozumieniu art. 20 ust. 2 zwrócić się do innego państwa członkowskiego o przejęcie wnioskodawcy.

Niezależnie od akapitu pierwszego, w przypadku uzyskania trafienia w systemie Eurodac odnoszącego się do danych zarejestrowanych zgodnie z art. 14 rozporządzenia [Parlamentu Europejskiego i Rady] (UE) nr 603/2013 {z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia [Dublin III] oraz w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego, oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1077/2011 ustanawiające Europejską Agencję ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości[5]} wniosek jest przesyłany w ciągu dwóch miesięcy od uzyskania tego trafienia na mocy art. 15 ust. 2 tego rozporządzenia.

W przypadku gdy wniosek o przejęcie wnioskodawcy nie został wniesiony w terminach określonych w akapitach pierwszym i drugim, odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej spoczywa na państwie członkowskim, w którym taki wniosek został złożony.

2. Wnioskujące państwo członkowskie może poprosić o pilną odpowiedź w przypadkach, gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został złożony po tym, jak odmówiono zezwolenia na wjazd lub pozostanie, po aresztowaniu za nielegalny pobyt lub po doręczeniu lub wykonaniu decyzji o wydaleniu.

We wniosku wskazuje się powody uzasadniające pilną odpowiedź oraz okres, w którym oczekuje się odpowiedzi. Okres ten wynosi przynajmniej jeden tydzień.

5 Dz.U. 2013, L 180, s. 1, zwane dalej „rozporządzeniem Eurodac". System Eurodac składa się z systemu centralnego, który obsługuje w szczególności skomputeryzowaną centralną bazę danych zawierającą odciski palców stanowiące ważny element ustalania dokładnej tożsamości osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz osób zatrzymanych w związku z nielegalnym przekroczeniem granicy zewnętrznej Unii Europejskiej, oraz elektronicznych narzędzi przesyłania danych między państwami członkowskimi a systemem centralnym. Jednym z głównych celów systemu Eurodac jest skuteczne stosowanie rozporządzenia Dublin III. Baza danych Eurodac została utworzona w celu umożliwienia „każdemu z państw członkowskich sprawdzenia, czy obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec uznany za pozostającego nielegalnie na jego terytorium wystąpił o udzielenie ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim" (zob. motywy 4–6 rozporządzenia Eurodac). Zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia Eurodac „[k]ażde państwo członkowskie niezwłocznie pobiera odciski wszystkich palców od każdej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową w wieku co najmniej 14 lat oraz najszybciej jak to możliwe i nie później niż 72 godziny po złożeniu przez nią wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej określonego w art. 20 ust. 2 rozporządzenia [Dublin III] przesyła je […] do systemu centralnego".

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, wniosek o przejęcie przez inne państwo członkowskie składany jest przy wykorzystaniu standardowego formularza oraz zawiera dowody lub poszlaki opisane w dwóch wykazach, wymienionych w art. 22 ust. 3, lub odpowiednie fragmenty oświadczenia złożonego przez wnioskodawcę, umożliwiające organom państwa członkowskiego, do którego kierowany jest wniosek, sprawdzenie, czy jest ono odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu.

Komisja [Europejska] w drodze aktów wykonawczych określa jednolite warunki przygotowywania i składania wniosków o przejęcie […]".

8. Artykuł 22:

„1. Państwo członkowskie, do którego został skierowany wniosek, przeprowadza niezbędne czynności sprawdzające i podejmuje decyzję w sprawie wniosku o przejęcie osoby ubiegającej się o azyl w terminie dwóch miesięcy od dnia otrzymania tego wniosku.

[…]

3. Komisja w drodze aktów wykonawczych ustanawia i okresowo zmienia dwa wykazy określające odpowiednie środki dowodowe i poszlaki […].

[…]

6. W przypadku gdy wnioskujące państwo członkowskie poprosiło o rozpatrzenie sprawy w trybie pilnym […] państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, dokłada wszelkich starań, by nie przekroczyć wnioskowanego terminu. W wyjątkowych przypadkach, jeżeli można wykazać, że rozpatrywanie wniosku o przejęcie osoby ubiegającej się o azyl jest szczególnie skomplikowane, państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, może udzielić odpowiedzi po upływie wnioskowanego terminu, jednakże w każdym przypadku w ciągu jednego miesiąca […].

7. Brak podjęcia działań w terminie dwóch miesięcy, wymienionym w ust. 1, oraz w terminie jednego miesiąca, wymienionym w ust. 6, jest równoznaczne z akceptacją wniosku i pociąga za sobą obowiązek przejęcia danej osoby, w tym obowiązek poczynienia odpowiednich przygotowań do jej przybycia".

9. Artykuł 23:

„1. W przypadku gdy państwo członkowskie, w którym osoba, o której mowa w art. 18 ust. 1 lit. b), c) lub d), złożyła nowy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, uznaje, że odpowiedzialne jest inne państwo członkowskie, zgodnie z art. 20 ust. 5 i art. 18 ust. 1 lit. b), c) lub d), może ono zwrócić się do tego innego państwa członkowskiego o wtórne przejęcie tej osoby.

2. Wniosek o wtórne przejęcie składany jest możliwie najszybciej, a w każdym przypadku w terminie dwóch miesięcy od uzyskania trafienia w systemie Eurodac, na mocy art. 9 ust. 5 rozporządzenia [Eurodac].

Jeżeli wniosek o wtórne przejęcie opiera się dowodach innych niż dane uzyskane z sytemu Eurodac, jest on przesyłany do państwa członkowskiego, do którego kierowany jest wniosek o wtórne przejęcie, w terminie trzech miesięcy od daty, w której wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został złożony w rozumieniu art. 20 ust. 2.

3. Jeżeli wniosek o wtórne przejęcie nie został złożony w terminach określonych w ust. 2, odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej spoczywa na państwie członkowskim, w którym złożono nowy wniosek.

4. Wniosek o wtórne przejęcie składany jest przy wykorzystaniu standardowego formularza i zawiera dowody lub poszlaki zgodnie z dwoma wykazami, o których mowa w art. 22 ust. 3, lub odpowiednie fragmenty oświadczeń złożonych przez zainteresowaną osobę, umożliwiające organom państwa członkowskiego, do którego kierowany jest wniosek, sprawdzenie, czy jest ono państwem odpowiedzialnym na podstawie kryteriów określonych w niniejszym rozporządzeniu.

Komisja w drodze aktów wykonawczych określa jednolite warunki przygotowywania i składania wniosków o wtórne przejęcie […]".

10. Artykuł 25:

„1. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, jest zobowiązane do przeprowadzenia niezbędnych czynności sprawdzających i wydaje decyzję w sprawie wniosku o wtórne przejęcie zainteresowanej osoby tak szybko, jak to możliwe, a w każdym przypadku nie później niż jeden miesiąc od daty otrzymania wniosku. Jeżeli wniosek oparty jest na danych pochodzących z systemu Eurodac, termin ten ulega skróceniu do dwóch tygodni.

2. Brak podjęcia działań w terminie jednego miesiąca lub dwóch tygodni, wymienionych w ust. 1, jest równoznaczny z akceptacją wniosku i pociąga za sobą obowiązek wtórnego przejęcia zainteresowanej osoby, w tym obowiązek poczynienia odpowiednich przygotowań do jej przybycia".

11. Artykuł 29:

„1. Przekazanie osoby ubiegającej się o azyl […] z wnioskującego państwa członkowskiego do odpowiedzialnego państwa członkowskiego jest przeprowadzane zgodnie z prawem krajowym wnioskującego państwa członkowskiego, po konsultacjach między zainteresowanymi państwami członkowskimi, tak szybko, jak to jest praktycznie możliwe, a najpóźniej w ciągu sześciu miesięcy od wyrażenia zgody na złożony przez inne państwo członkowskie wniosek [zgody przez inne państwo członkowskie na wniosek] o przejęcie lub wtórne przejęcie zainteresowanej osoby lub od ostatecznej decyzji w sprawie odwołania się lub ponownego rozpoznania, w przypadku gdy mają one skutek zawieszający […].

[…]

2. W przypadku gdy nie dokonano przekazania w terminie sześciomiesięcznym, odpowiedzialne państwo członkowskie zostaje zwolnione z obowiązku przejęcia lub wtórnego przejęcia zainteresowanej osoby, a odpowiedzialność zostaje przeniesiona na wnioskujące państwo członkowskie. Termin ten może być przedłużony do maksymalnie jednego roku, jeżeli przekazania nie można było przeprowadzić w związku z uwięzieniem zainteresowanej osoby lub do maksymalnie osiemnastu miesięcy, jeżeli zainteresowana osoba uciekła.

[…]".

12. Artykuł 37:

„1. W przypadku gdy państwa członkowskie nie mogą rozwiązać sporu dotyczącego jakiejkolwiek kwestii związanej ze stosowaniem niniejszego rozporządzenia, mogą one zastosować postępowanie pojednawcze przewidziane w ust. 2.

2. Postępowanie pojednawcze rozpoczyna złożenie przez jedno z państw członkowskich uczestniczących w sporze wniosku do przewodniczącego komitetu, ustanowionego przez art. 44. Poprzez wyrażenie zgody na postępowanie pojednawcze zainteresowane państwa członkowskie podejmują się uwzględnienia w jak najszerszym stopniu zaproponowanego rozwiązania.

Przewodniczący komitetu wyznacza trzech członków komitetu reprezentujących trzy państwa członkowskie niezwiązane ze sprawą. Przekazywane są im argumenty stron na piśmie lub ustnie i, po naradzie, proponują oni w ciągu miesiąca rozwiązanie, w razie potrzeby po przeprowadzeniu głosowania.

[…]

Niezależnie od tego, czy zaproponowane rozwiązanie zostanie przyjęte czy odrzucone przez strony, jest ono ostateczne i nieodwołalne”.

2. Rozporządzenie nr 1560/2003

13. Artykuł 5 rozporządzenia nr 1560/2003 stanowi:

„1. Jeżeli po przeprowadzeniu postępowania sprawdzającego wnioskujące państwo członkowskie uznaje, że przedłożone dowody nie potwierdzają jego właściwości, odpowiedź odmowna przesłana wnioskującemu państwu członkowskiemu podaje pełne i szczegółowe przyczyny odmowy.

2. Jeżeli wnioskujące państwo członkowskie uważa, że odmowa oparta jest na niewłaściwej ocenie lub jeżeli posiada dodatkowe dowody do przesłania, może poprosić o ponowne rozpatrzenie swojego wniosku. Ta możliwość musi być wykorzystana w ciągu trzech tygodni od otrzymania odpowiedzi odmownej. Państwo członkowskie, do którego kierowany jest wniosek, dołoży wszelkich starań, aby udzielić odpowiedzi w ciągu dwóch tygodni. W żadnym wypadku ta dodatkowa procedura nie przekracza ograniczeń w czasie, ustanowionych w art. 18 ust. 1 i 6 oraz art. 20 ust. 1 lit. b) rozporządzenia [Dublin II]”.

3. Dyrektywa 2013/32

14. Artykuł 31 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej [6] stanowi:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby procedura rozpatrywania wniosku została zakończona w ciągu sześciu miesięcy od złożenia wniosku.

W przypadku gdy wniosek podlega procedurze określonej w rozporządzeniu [Dublin III], wspomniany sześciomiesięczny okres rozpoczyna się w momencie, gdy ustalono państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku zgodnie z tym rozporządzeniem, wnioskodawca znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego i zajął się nim właściwy organ.

Państwa członkowskie mogą przedłużyć sześciomiesięczny termin określony w niniejszym ustępie o nie więcej niż kolejne dziewięć miesięcy w przypadku, gdy:

a) występują złożone kwestie faktyczne lub prawne;

b) o udzielenie ochrony międzynarodowej występuje jednocześnie duża liczba obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, i praktycznie bardzo utrudnia to zakończenie procedury w terminie sześciu miesięcy;

[…]

6 Dz.U. 2013, L 180, s. 60.

W drodze wyjątku państwa członkowskie mogą, w należycie uzasadnionych okolicznościach, przedłużyć terminy określone w niniejszym ustępie o maksymalnie trzy miesiące, w przypadku gdy konieczne jest odpowiednie i kompletne rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej".

B. Prawo niderlandzkie

15. Znaczenie mają następujące przepisy Algemene wet bestuursrecht (ogólnej ustawy o postępowaniu administracyjnym, zwanej dalej „Awb").

16. Artykuł 4:17 ust. 1:

„Jeżeli organ administracyjny nie rozpatrzy wniosku we właściwym czasie, zobowiązany jest do wypłacenia wnioskodawcy kary pieniężnej za każdy dzień zwłoki, jednak okres ten nie może przekroczyć 42 dni".

17. Artykuł 6:2 lit. b):

„Dla celów stosowania przepisów prawa w dziedzinie skarg i zażaleń brak rozpatrzenia we właściwym czasie jest równoznaczny z wydaniem decyzji".

18. Artykuł 6:12 ust. 2:

„Skargę można wnieść, gdy organ administracyjny nie wydał decyzji we właściwym czasie oraz upłynął termin dwóch tygodni, który rozpoczął bieg w dniu następującym po dniu, w którym zainteresowany poinformował na piśmie organ administracyjny o jego bezczynności".

19. Artykuł 8:55b ust. 1:

„Gdy skarga dotyczy niewydania decyzji we właściwym czasie, sąd administracyjny orzeka na podstawie art. 8:54 Awb w terminie ośmiu tygodni od wniesienia skargi i z poszanowaniem kryteriów przewidzianych w art. 6:5 Awb, chyba że uważa za niezbędne przeprowadzenie rozprawy".

20. Artykuł 8:55c:

„Jeżeli skarga jest zasadna, sąd administracyjny orzeka również na wniosek skarżącego o kwocie należnej kary pieniężnej".

21. Zgodnie z art. 8:55d ust. 1 Awb, jeżeli skarga jest zasadna, a żadna decyzja nie została jeszcze doręczona, sąd administracyjny zobowiązuje organ administracji do doręczenia decyzji w terminie dwóch tygodni od dnia następującego po doręczeniu wyroku. Stosownie do ust. 2 sąd administracyjny przewiduje w swoim wyroku dodatkową karę pieniężną za każdy dzień zwłoki w wykonaniu wyroku przez organ administracyjny.

III. Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

A. Sprawa C-47/17

22. W dniu 24 stycznia 2016 r. skarżący w postępowaniu głównym, narodowości syryjskiej, złożył do sekretarza stanu w Niderlandach wniosek o zezwolenie na pobyt tymczasowy dla osoby ubiegającej się o azyl. Jeszcze tego samego dnia sekretarz stanu otrzymał trafienie z Eurodac dotyczące tego wnioskodawcy, z którego wynikało, że ten ostatni w dniu 22 stycznia 2016 r. złożył w Republice

Federalnej Niemiec wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej [7].

23. W dniu 24 marca 2016 r. sekretarz stanu na podstawie art. 18 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Dublin III skierował do władz niemieckich wniosek o wtórne przejęcie skarżącego w postępowaniu głównym.

24. W dniu 7 kwietnia 2016 r. władze niemieckie odrzuciły wniosek o wtórne przejęcie [8].

25. W dniu 14 kwietnia 2016 r. sekretarz stanu na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 złożył do władz niemieckich wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, który pozostał bez odpowiedzi.

26. Pismem z dnia 29 sierpnia 2016 r. skarżący w postępowaniu głównym zwrócił się do sekretarza stanu o rozpatrzenie jego wniosku i uznanie odmowy władz niemieckich z dnia 7 kwietnia 2016 r. za ostateczną. Sekretarz stanu nie udzielił odpowiedzi co do istoty na ten wniosek.

27. W dniu 14 listopada 2016 r. skarżący w postępowaniu głównym rozpoczął protest głodowy, odmawiając przyjmowania posiłków i napojów.

28. W dniu 17 listopada 2016 r. skarżący wniósł do sądu odsyłającego skargę, wskazując na brak wydania we właściwym czasie decyzji w przedmiocie jego wniosku o zezwolenie na pobyt tymczasowy dla osoby wnioskującej o azyl i żądając nałożenia na sekretarza stanu kary pieniężnej, naliczonej od dnia jego bezczynności, oraz zobowiązania go do wydania decyzji w terminie wskazanym przez sąd, a w razie zwłoki w jej wydaniu – nałożenia dodatkowej kary pieniężnej w wysokości 100 EUR za każdy dzień [9].

29. Około dnia 23 listopada 2016 r. skarżący w postępowaniu głównym zaczął przyjmować pokarmy i napoje.

30. W dniu 22 grudnia 2016 r. sekretarz stanu poinformował sąd odsyłający o tym, że w dniu 14 grudnia 2016 r. wycofał wniosek o wtórne przejęcie przez władze niemieckie i że od tej chwili wniosek skarżącego w postępowaniu głównym o udzielenie azylu będzie rozpatrywany w myśl przepisów Nederlandse Algemene Asielprocedure (niderlandzkiej ogólnej procedury azylowej).

31. Decyzją z dnia 26 stycznia 2017 r. skarżący w postępowaniu głównym otrzymał status uchodźcy.

32. Strony w postępowaniu głównym spierają się co do kwestii, czy upłynął termin, w którym sekretarz stanu powinien rozpatrzeć wniosek o zezwolenie na pobyt tymczasowy dla osoby ubiegającej się o azyl, który to wniosek został złożony przez skarżącego w postępowaniu głównym w dniu 24 stycznia 2016 r.

7 W uwagach na piśmie Komisja uważa, że skarżący w postępowaniu głównym nie złożył w Republice Federalnej Niemiec wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Komisja podnosi, że „pełnomocnik zainteresowanego w piśmie do władz niderlandzkich powołuje się na pismo z dnia 4 lipca 2016 r. otrzymane z Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (niemieckiego federalnego urzędu ds. migracji i uchodźców […]), w którym wskazano, że pobierane są odciski palców wszystkich cudzoziemców przedostających się do Niemiec i że wszystkie one są rejestrowane w ramach »kategorii 1« systemu Eurodac – czyli osób ubiegających się o azyl, w odróżnieniu od kategorii osób zatrzymanych w związku z nielegalnym przekroczeniem granicy zewnętrznej – bez względu na to, czy wniosek o udzielenie azylu został faktycznie złożony. Ten sposób rejestracji miał jednocześnie taki skutek, że władze niemieckie, podobnie jak w rozpatrywanym przypadku, odrzucały wnioski służb niderlandzkich na tej podstawie, iż żaden wniosek o udzielenie azylu nie został złożony" (zob. pkt 8 tych uwag).

8 Według Komisji w dniu 7 kwietnia 2016 r. władze niemieckie odpowiedziały „na [tamtą] chwilę odmownie, aby dotrzymać terminu na udzielenie odpowiedzi, przewidzianego w art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III. Udzielenie odpowiedzi wymaga pogłębionej analizy w Niemczech, o której [władze niderlandzkie] zostaną poinformowane bez konieczności zwrócenia się o to" (zob. pkt 5 tych uwag na piśmie).

9 Na rozprawie w dniu 16 stycznia 2018 r. pełnomocnik skarżącego w postępowaniu głównym w sprawie C-47/17 potwierdził, że kara pieniężna powinna być rozumiana jako kwota płatna za każdy dzień zwłoki, także w przeszłości, i naliczana do czasu wydania decyzji przez organ administracyjny.

33. W tym względzie skarżący w postępowaniu głównym podnosi w szczególności, że po upływie terminów wskazanych w art. 23 i 25 rozporządzenia Dublin III w odniesieniu do postępowania w sprawie wtórnego przejęcia powinno zostać ustalone odpowiedzialne państwo członkowskie. Jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, udzieli w terminie odmownej odpowiedzi na wniosek o wtórne przejęcie, od tej chwili odpowiedzialność spoczywa na wnioskującym państwie członkowskim. W związku z tym sześciomiesięczny termin na rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu zaczynałby bieg od tej chwili. Skoro w dniu 7 kwietnia 2016 r. władze niemieckie odrzuciły wniosek o wtórne przejęcie, począwszy od tego samego dnia Królestwo Niderlandów stało się odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku skarżącego o udzielenie azylu, tak że termin przewidziany na rozpatrzenie wniosku upłynął w dniu 7 października 2016 r.

34. Natomiast według sekretarza stanu termin na rozpatrzenie tegoż wniosku rozpoczął swój bieg dopiero w dniu 14 grudnia 2016 r., czyli w dniu, w którym Królestwo Niderlandów uznało, że jest odpowiedzialne za jego rozpatrzenie.

35. W tych okolicznościach sąd odsyłający postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy biorąc pod uwagę cel, treść i zakres rozporządzenia [Dublin III] i dyrektywy [2013/32], państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, powinno udzielić odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] w terminie dwóch tygodni?

2) Jeśli na pytanie pierwsze należy udzielić odpowiedzi przeczącej, czy należy zatem, uwzględniając art. 5 ust. 2 zdanie ostatnie rozporządzenia [nr 1560/2003], zastosować termin maksymalnie miesiąca przewidziany w art. 20 ust. 1 lit. b) rozporządzenia [Dublin II] (obecnie art. 25 ust. 1 rozporządzenia [Dublin III])?

3) Jeśli na pytania pierwsze i drugie należy udzielić odpowiedzi przeczącej, czy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, dysponuje – jeżeli uwzględnić zawarte w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] wyrażenie »dołoży wszelkich starań« – rozsądnym terminem na udzielenie odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie?

4) Jeśli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, powinno rzeczywiście udzielić odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego [nr 1560/2003] w rozsądnym terminie, czy termin ten jest jeszcze rozsądny po upływie ponad sześciu miesięcy, jak ma to miejsce w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym? Jeśli na to pytanie należy udzielić odpowiedzi przeczącej, to jak należy rozumieć »rozsądny termin«?

5) Jeśli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie udzieli odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie ani w terminie dwóch tygodni, ani w terminie miesiąca, ani w rozsądnym terminie, to jakie należy wyciągnąć z tego konsekwencje? Czy w takim przypadku za merytoryczne rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu złożonego przez cudzoziemca odpowiedzialne jest wnioskujące państwo członkowskie, czy też odpowiedzialne jest państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek?

6) Jeśli należy uznać, że ze względu na brak odpowiedzi we właściwym czasie na wniosek o ponowne rozpatrzenie przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, staje się odpowiedzialne za merytoryczne rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu, to w jakim terminie wnioskujące państwo członkowskie, mianowicie druga strona postępowania w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym, powinno przekazać cudzoziemcowi tę informację?”.

B. Sprawa C-48/17

36. W dniu 22 września 2015 r. skarżący w postępowaniu głównym, narodowości erytrejskiej, złożył w Niderlandach wniosek o zezwolenie na pobyt tymczasowy dla osoby ubiegającej się o azyl. Według bazy danych Eurodac w dniu 9 czerwca 2015 r. złożył on już wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Szwajcarii.

37. Chociaż wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie zawiera informacji w tym przedmiocie, z akt sprawy krajowej wydaje się wynikać, że skarżący w postępowaniu głównym dotarł pod koniec maja 2015 r. przez Morze Śródziemne do Włoch, gdzie jednak nie pobrano od niego odcisków palców. Następnie udał się do Szwajcarii, dokąd dotarł w dniu 8 czerwca 2015 r. W dniu 17 września 2015 r. wyjechał ze Szwajcarii i przez Francję udał się do Niderlandów.

38. W dniu 20 listopada 2015 r. sekretarz stanu skierował do władz szwajcarskich wniosek o wtórne przejęcie skarżącego w postępowaniu głównym na podstawie art. 18 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Dublin III.

39. W dniu 25 listopada 2015 r. władze szwajcarskie odrzuciły ten wniosek z uzasadnieniem, że już wcześniej Konfederacja Szwajcarska skierowała do Republiki Włoskiej wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, który pozostał bez odpowiedzi, a tym samym od dnia 1 września 2015 r. Republika Włoska stała się odpowiedzialna za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.

40. W dniu 27 listopada 2015 r. na podstawie art. 18 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Dublin III sekretarz stanu skierował do władz włoskich wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie skarżącego w postępowaniu głównym.

41. W dniu 30 listopada 2015 r. władze włoskie odrzuciły ten wniosek.

42. W dniu 1 grudnia 2015 r. sekretarz stanu skierował do władz włoskich wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, zaś w dniu 18 stycznia 2016 r. skierował do tych władz pismo ponaglające.

43. W dniu 26 stycznia 2016 r. władze włoskie przyjęły wniosek o wtórne przejęcie skarżącego w postępowaniu głównym [10].

44. Decyzją z dnia 19 kwietnia 2016 r. sekretarz stanu odmówił rozpatrzenia złożonego przez skarżącego w postępowaniu głównym wniosku o zezwolenie na pobyt tymczasowy dla osoby ubiegającej się o azyl, uzasadniając to tym, że za rozpatrzenie wspomnianego wniosku odpowiedzialna jest Republika Włoska.

45. Skarżący w postępowaniu głównym wniósł skargę na tę decyzję do sądu odsyłającego. Nadto wnosił do sędziego orzekającego w przedmiocie środków tymczasowych o zarządzenie środka tymczasowego w postaci zakazu wydalenia go przez sekretarza stanu przed upływem czterotygodniowego terminu liczonego od dnia, w którym sąd odsyłający orzeknie o skardze. Zarządzeniem z dnia 30 czerwca 2016 r. sędzia orzekający w przedmiocie środków tymczasowych uwzględnił wniosek o zarządzenie środka tymczasowego.

10 Choć z akt sprawy wydaje się wynikać, że skarżący w postępowaniu głównym nie złożył wniosku o udzielenie azylu we Włoszech, co oznacza, że chodziłoby tu o przejęcie (a nie wtórne przejęcie), zawiadomienie władz włoskich o akceptacji przekazania odnosi się do art. 18 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Dublin III. Zauważam jednocześnie, że według Komisji „w dniu 8 kwietnia 2016 r. pełnomocnik zainteresowanego podniósł, że Włochy stały się państwem odpowiedzialnym nie w dniu 26 stycznia 2016 r., lecz w dniu 1 września 2015 r. Sześciomiesięczny termin na przekazanie, określony w art. 29 rozporządzenia Dublin III, zatem już upłynął” (zob. pkt 23 przedstawionych przez Komisję uwag na piśmie).

46. Strony spierają się przede wszystkim co do kwestii, czy sekretarz stanu stał się odpowiedzialny za rozpatrzenie wniosku o zezwolenie na pobyt tymczasowy dla osoby ubiegającej się azyl, złożonego w dniu 22 września 2015 r. przez skarżącego w postępowaniu głównym, z tego powodu, że władze włoskie, po pierwotnym odrzuceniu złożonego przez sekretarza stanu wniosku o przejęcie lub wtórne przejęcie, nie odpowiedziały na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy w przewidzianym terminie.

47. W tych okolicznościach sąd odsyłający postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy biorąc pod uwagę cel, treść i zakres rozporządzenia [Dublin III] i dyrektywy [2013/32], państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, musi udzielić odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 w terminie dwóch tygodni?

2) Jeśli na pytanie pierwsze należy udzielić odpowiedzi przeczącej, czy należy zatem, uwzględniając art. 5 ust. 2 zdanie ostatnie rozporządzenia [nr 1560/2003], zastosować termin maksymalnie miesiąca przewidziany w art. 20 ust. 1 lit. b) rozporządzenia [Dublin II] (obecnie art. 25 ust. 1 rozporządzenia [Dublin III])?

3) Jeśli na pytania pierwsze i drugie należy udzielić odpowiedzi przeczącej, czy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, dysponuje – jeżeli uwzględnić zawarte w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 wyrażenie »dołoży wszelkich starań« – rozsądnym terminem na udzielenie odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie?

4) Jeśli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, powinno rzeczywiście udzielić odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] w rozsądnym terminie, czy termin ten jest jeszcze rozsądny po upływie siedmiu i pół tygodnia, jak ma to miejsce w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym? Jeśli na to pytanie należy udzielić odpowiedzi przeczącej, to jak należy rozumieć »rozsądny termin«?

5) Jeśli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie udzieli odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie ani w terminie dwóch tygodni, ani w rozsądnym terminie, to jakie należy wyciągnąć z tego konsekwencje? Czy w takim przypadku za merytoryczne rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu złożonego przez cudzoziemca odpowiedzialne jest wnioskujące państwo członkowskie, czy też odpowiedzialne jest państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek?

6) Jeśli należy uznać, że ze względu na brak odpowiedzi we właściwym czasie na wniosek o ponowne rozpatrzenie przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, staje się odpowiedzialne za merytoryczne rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu, to w jakim terminie wnioskujące państwo członkowskie, a mianowicie druga strona postępowania w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym, powinno przekazać cudzoziemcowi tę informację?”.

IV. Postępowanie przed Trybunałem

48. Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 13 lutego 2016 r. sprawy C-47/17 i C-48/17 zostały połączone do łącznego rozpoznania w ramach pisemnego i ustnego etapu postępowania oraz wydania wyroku, gdyż pytania prejudycjalne postawione przez ten sam sąd w obu sprawach są w istocie identyczne [11].

11 Słowa *„ponad sześć miesięcy”* z czwartego pytania w sprawie C-47/17 zostały zastąpione w sprawie C-48/17 słowami *„siedem i pół tygodnia”*, zaś słowa *„ani w terminie miesiąca”* z piątego pytania w sprawie C-47/17 nie występują w pierwszym zdaniu piątego pytania w sprawie C-48/17.

49. Pisemne uwagi zostały przedstawione przez skarżącego w postępowaniu głównym w sprawie C-47/17 oraz przez rządy niderlandzki, węgierski, Zjednoczonego Królestwa i szwajcarski, a także Komisję.

50. Pismem z dnia 16 października 2017 r. Trybunał wezwał zainteresowane podmioty, o których mowa w art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, do udzielenia krótkiej odpowiedzi na pytania zadane na piśmie.

51. Pisemne odpowiedzi złożyli: skarżący w postępowaniach głównych w sprawach połączonych C-47/17 i C-48/17, rządy niderlandzki i niemiecki oraz Komisja.

52. Skarżący w postępowaniach głównych w sprawach połączonych C-47/17 i C-48/17, rządy niderlandzki, niemiecki i Zjednoczonego Królestwa oraz Komisja przedstawili swoje stanowiska ustnie na rozprawie w dniu 16 stycznia 2018 r.

V. Analiza

A. Uwagi wstępne

53. Zasada wzajemnego zaufania leżąca u podstaw wspólnego europejskiego systemu azylowego skłoniła prawodawcę Unii do przyjęcia w szczególności rozporządzenia Dublin III przede wszystkim w celu racjonalizacji rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i zapobieżenia przeciążeniu systemu wynikającego z ciążącego potencjalnie na państwach obowiązku rozpatrzenia wielu wniosków złożonych przez tego samego wnioskodawcę, a nadto w celu zwiększenia bezpieczeństwa prawnego w określaniu państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu oraz zapobieżenia „*forum shopping*”, *a podstawowym celem tych wszystkich względów jest przyspieszenie rozpatrywania wniosków zarówno w interesie osób ubiegających się o azyl, jak i uczestniczących państw* [12].

54. Rozporządzenie Dublin III ma tym samym na celu, zgodnie z jego art. 1, ustanowić kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca [13].

1. Procedury przejęcia i wtórnego przejęcia

55. „[Z]godnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III wniosek o udzielenie azylu złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca na terytorium jednego z państw członkowskich, bez względu na to, które to państwo, jest co do zasady rozpatrywany jedynie przez państwo członkowskie, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne” [14]. Artykuł 7 ust. 1 rozporządzenia Dublin III uściśla, że kryteria ustalania odpowiedzialnego państwa stosuje się w kolejności, w jakiej zostały one wymienione w rozdziale III wspomnianego rozporządzenia.

12 Zobacz podobnie wyrok z 10 grudnia 2013 r., Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813, pkt 53, 54 i przytoczone tam orzecznictwo). Wyróżnienie moje.

13 Z motywu 4 rozporządzenia Dublin III wynika, że wspólny europejski system azylowy powinien opierać się na precyzyjnej i sprawnej metodzie ustalania, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu. Zgodnie z motywem 5 tego rozporządzenia „[m]etoda taka powinna być oparta na kryteriach obiektywnych i sprawiedliwych, zarówno dla państw członkowskich, jak i dla zainteresowanych osób. W szczególności powinna ona umożliwiać szybkie ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego, tak by zagwarantować skuteczny dostęp do procedur udzielania ochrony międzynarodowej i nie powinna zagrażać celowi, jakim jest szybkie rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej”.

14 Wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., C.K. i in. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, pkt 56). Rozdział IV rozporządzenia Dublin III określa sytuacje, w których państwo członkowskie może zostać uznane za odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu, wprowadzając odstępstwa od tych kryteriów.

Niemniej, poza kryteriami wymienionymi w rozdziale III rozporządzenia Dublin III, dla celów wskazania tylko jednego państwa członkowskiego jako odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, rozdział VI omawianego rozporządzenia wprowadza procedury przejęcia i wtórnego przejęcia przez inne państwo członkowskie, które przyczyniają się, *tak samo jak kryteria wymienione w rozdziale III tego rozporządzenia*, do ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego [15].

56. Przepisy regulujące postępowania w sprawie przejęcia i wtórnego przejęcia wprowadzone przez rozporządzenie Dublin III przewidują szereg wiążących terminów oraz konsekwencje w przypadku ich upływu. Moim zdaniem cel w postaci przyspieszenia rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, będący w interesie zarówno osób ubiegających się o azyl, jak i państw uczestniczących, leży u podstaw określenia wiążących terminów w rozdziale VI rozporządzenia Dublin III.

57. I tak, art. 21 ust. 1 rozporządzenia Dublin III przewiduje, że wniosek państwa członkowskiego o przejęcie przez inne państwo członkowskie musi zostać złożony tak szybko, jak to możliwe, i w każdym przypadku w terminie trzech miesięcy od daty złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej [16]. Prawodawca Unii zdefiniował skutki upływu tych terminów, uściślając w art. 21 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia Dublin III, że jeśli takiego wniosku o przejęcie nie złożono we wspomnianych terminach, odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej spoczywa na państwie członkowskim, do którego skierowano taki wniosek [17].

58. W pkt 62 wyroku z dnia 26 lipca 2017 r., Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587), Trybunał orzekł, że zgodnie z art. 27 ust. 1 rozporządzenia Dublin III osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej może – w ramach odwołania wniesionego od przyjętej wobec niej decyzji o przekazaniu – powołać się na upływ terminu wskazanego w art. 21 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia.

59. Ponadto zgodnie z art. 22 ust. 1 rozporządzenia Dublin III państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, ma dwa miesiące na jednoznaczne przyjęcie wniosku o przejęcie [18]. W myśl art. 22 ust. 7 rozporządzenia Dublin III, jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie odpowie na niego przed upływem dwumiesięcznego terminu wskazanego w ust. 1 [19], jest to równoznaczne z akceptacją wniosku i pociąga za sobą obowiązek przejęcia danej osoby.

15 Zobacz podobnie wyrok z dnia 25 października 2017 r., Shiri (C-201/16, EU:C:2017:805, pkt 39). W pkt 53 wyroku z dnia 26 lipca 2017 r., Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587), Trybunał orzekł, że „o ile przepisy art. 21 ust. 1 tego rozporządzenia mają na celu uregulowanie procedury przejęcia, o tyle przyczyniają się one także – podobnie jak kryteria wymienione w rozdziale III wspomnianego rozporządzenia – do ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego w rozumieniu tego rozporządzenia. W konsekwencji decyzja o przekazaniu do państwa członkowskiego innego niż państwo, w którym złożono wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, nie może być w sposób ważny przyjęta po upływie wskazanych w tych przepisach terminów".

16 Zobacz wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, pkt 51). Niezależnie od tego pierwszego terminu, w przypadku uzyskania trafienia w systemie Eurodac odnoszącego się do danych zarejestrowanych zgodnie z art. 14 rozporządzenia Eurodac wniosek ten należy złożyć w ciągu dwóch miesięcy od uzyskania tego trafienia. W pkt 67 wyroku z dnia 26 lipca 2017 r., Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587), Trybunał orzekł, że z samego brzmienia art. 21 ust. 1 rozporządzenia Dublin III wynika, iż wniosek o przejęcie koniecznie powinien zostać złożony z poszanowaniem terminów w nim wskazanych.

17 Zobacz wyrok z 26 lipca 2017 r., Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, pkt 52). W pkt 61 tego wyroku Trybunał orzekł, że w „[art. 21 ust. 1 akapit trzeci wspomnianego rozporządzenia] przewidziano – na wypadek upływu terminów wymienionych w dwóch poprzedzających akapitach – przeniesienie z mocy prawa odpowiedzialności na państwo członkowskie, w którym złożono wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, nie uzależniając tego przeniesienia od żadnej reakcji państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek o przejęcie". W pkt 54 tegoż wyroku Trybunał orzekł, że „przepisy [art. 21 ust. 1 rozporządzenia Dublin III] przyczyniają się zatem w istotny sposób do realizacji wspomnianego w motywie 5 rozporządzenia Dublin III celu związanego z szybkością rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, zapewniając – w wypadku opóźnień w ramach procedury przejęcia – że rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zostanie przeprowadzone w państwie członkowskim, w którym wniosek ten został złożony, aby nie odraczać dłużej tego rozpatrzenia poprzez przyjęcie i wykonanie decyzji o przekazaniu".

18 Artykuł 22 ust. 6 rozporządzenia Dublin III przewiduje w niektórych okolicznościach miesięczny termin na odpowiedź na wniosek o przejęcie.

19 Lub miesięcznego terminu, przewidzianego w ust. 6.

60. Zgodnie z art. 23 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia Dublin III wniosek o wtórne przejęcie musi zostać złożony jak najszybciej, a w każdym przypadku w terminie dwóch miesięcy od uzyskania trafienia w systemie Eurodac. Zgodnie z art. 23 ust. 2 akapit drugi tego rozporządzenia, jeżeli wniosek o przejęcie opiera się na dowodach innych niż uzyskane z systemu Eurodac, musi on zostać przesłany do państwa członkowskiego, do którego kierowany jest wniosek o wtórne przejęcie, w terminie trzech miesięcy od daty, w której wniosek o udzielenie ochrony został złożony. Artykuł 23 ust. 3 rozporządzenia Dublin III przewiduje, że gdy wniosek o wtórne przejęcie nie został złożony w terminach określonych w ust. 2, to odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej spoczywa na państwie członkowskim, w którym złożono nowy wniosek.

61. Zgodnie z art. 25 ust. 2 rozporządzenia Dublin III, jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie odpowie na wniosek o wtórne przejęcie przed upływem miesięcznego terminu lub dwutygodniowego terminu, gdy wniosek opiera się na danych pochodzących z systemu Eurodac, jest to równoznaczne z akceptacją wniosku i pociąga za sobą obowiązek wtórnego przejęcia danej osoby.

62. Niemniej należy podkreślić, że w sytuacji gdy dane państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, odpowie na niego odmownie w terminach określonych w art. 22 ust. 1 i 6 oraz w art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, to omawiane rozporządzenie *nie określa skutków takiej odpowiedzi* [20].

63. W tym względzie rozporządzenie Dublin III nie przewiduje, aby takie odmowne odpowiedzi koniecznie pociągały za sobą odpowiedzialność wnioskującego państwa członkowskiego za zbadanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej [21]. Nadto w takich okolicznościach rozporządzenie Dublin III nie określa terminu, w jakim należy ustalić państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej [22].

64. Mimo tego braku precyzji sądzę, że gdy jakieś państwo członkowskie stosuje rozporządzenie Dublin III, to w ramach postępowań prowadzonych przez właściwe organy krajowe powinno mieć zastosowanie prawo do dobrej administracji, a zwłaszcza prawo każdej osoby do tego, by jej sprawa została rozpatrzona w *rozsądnym terminie*, stanowiące ogólną zasadę prawa Unii [23]. W konsekwencji, mimo braku w niektórych przypadkach terminu wiążącego, do określenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego musi dojść w rozsądnym terminie.

2. Przekazanie

65. We wnioskach o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający kilkakrotnie odwołuje się do systemu przekazania przewidzianego w art. 29 rozporządzenia Dublin III i do prawa do środka zaskarżenia przewidzianego w art. 27 tego rozporządzenia.

66. Zgodnie z art. 29 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia Dublin III przekazanie zainteresowanej osoby jest przeprowadzane tak szybko, jak to jest praktycznie możliwe, a najpóźniej w ciągu sześciu miesięcy od *wyrażenia zgody przez inne państwo członkowskie na wniosek* o przejęcie lub wtórne przejęcie tej osoby lub od ostatecznej decyzji w sprawie odwołania się lub ponownego rozpatrzenia wniosku, w przypadku gdy mają one skutek zawieszający.

20 Według Komisji „[r]ozporządzenie Dublin III nie zawiera przepisu o zastosowaniu ogólnym odnoszącego się do terminu, w którym musi nastąpić ustalenie odpowiedzialności państwa członkowskiego, gdy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, przekazało swoją odpowiedź odmowną w terminie wskazanym w art. 32 ust. 1 i 6 oraz w art. 25 ust. 1" (zob. pkt 3 odpowiedzi na pytania pisemne).

21 W istocie pozostaje do wyjaśnienia, czy kryteria ustanowione w rozdziale II rozporządzenia Dublin III muszą być zawsze stosowane lub czy odpowiedzialność jest automatycznie przekazywana wnioskującemu państwu członkowskiemu.

22 Wydaje mi się, że pod tym względem rozporządzenie Dublin III jest w znacznej mierze niekompletne.

23 Wyrok z dnia 8 maja 2014 r., N. (C-604/12, EU:C:2014:302, pkt 49, 50).

67. Artykuł 29 ust. 2 tego rozporządzenia uściśla, że gdy nie dokonano przekazania w terminie sześciu miesięcy [24], odpowiedzialne państwo członkowskie zostaje zwolnione z obowiązku przejęcia lub wtórnego przejęcia zainteresowanej osoby, a odpowiedzialność zostaje przeniesiona na wnioskujące państwo członkowskie. Według Trybunału takie przeniesienie odpowiedzialności na wnioskujące państwo członkowskie następuje z mocy prawa, przy czym odmowa przejęcia lub wtórnego przejęcia danej osoby przez odpowiedzialne państwo członkowskie nie jest konieczna [25].

68. Artykuł 27 ust. 1 rozporządzenia Dublin III przewiduje, że wnioskującemu o udzielenie ochrony międzynarodowej przysługuje prawo do wniesienia do sądu skutecznego środka zaskarżenia na decyzję o przekazaniu lub wniosku o ponowne rozpoznanie, z powodów prawnych i faktycznych, tej decyzji. Ponadto zgodnie z art. 27 ust. 3 lit. c) rozporządzenia Dublin III, gdy prawo krajowe przewiduje, że zainteresowana osoba ma możliwość złożenia do sądu wniosku o zawieszenie wykonania decyzji o przekazaniu do czasu rozstrzygnięcia skargi lub wniosku o ponowne rozpoznanie, sąd ten musi orzec w przedmiocie wniosku o zawieszenie w racjonalnym terminie oraz, jeżeli oddali ten wniosek, uzasadnić swoją decyzję.

69. Jeżeli chodzi o sześciomiesięczny termin ustalony w art. 29 ust. 1 i 2 rozporządzenia Dublin III, z pkt 44 wyroku z dnia 25 października 2017 r., Shiri (C-201/16, EU:C:2017:805), wynika, że osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową powinien przysługiwać skuteczny i szybki środek zaskarżenia, umożliwiający jej powołanie się na upływ tego terminu.

70. Zważywszy, że w sprawie C-47/17 władze niemieckie odrzuciły wniosek sekretarza stanu o przejęcie lub wtórne przejęcie osoby zainteresowanej [26] i nawet nie odpowiedziały na wniosek sekretarza stanu o ponowne rozpatrzenie sprawy [27], wydaje mi się, że w braku ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego kwestia przekazania na podstawie art. 29 rozporządzenia Dublin III jest przedwczesna, a wręcz nie ma znaczenia.

71. Zwracam również uwagę, że w uwagach na piśmie w sprawie C-48/17 Komisja zauważyła, iż „w dniu 31 marca władze niderlandzkie zawiadomiły pełnomocnika strony o swoim zamiarze nierozpatrywania wniosku o udzielenie azylu i przekazania go do Włoch […]. W dniu 8 kwietnia 2016 r. pełnomocnik strony podniósł, że Republika Włoska stała się odpowiedzialna nie w dniu 26 stycznia 2016 r., lecz w dniu 1 września 2015 r. Toteż sześciomiesięczny termin na przekazanie, o którym mowa w art. 29 rozporządzenia Dublin III, już upłynął […]. W dniu 27 września 2016 r. w uzupełnieniu do zarzutów skargi pełnomocnik osoby zainteresowanej zasugerował, że przydatne do wykładni art. 5 rozporządzenia nr 1560/2003 oraz art. 29 rozporządzenia Dublin III byłoby skierowanie pytania prejudycjalnego. W istocie chodzi o to, w jakim stopniu Republika Włoska jest odpowiedzialna za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu osoby zainteresowanej, skoro nie zostało ustalone, czy Konfederacja Szwajcarska przedłużyła sześciomiesięczny termin przewidziany w art. 29, informując Republikę Włoską, że osoba zainteresowana nie może zostać przekazana przez Konfederację Szwajcarską, gdyż opuściła kraj, udając się w nieznanym kierunku”.

24 Zgodnie z art. 29 ust. 2 rozporządzenia Dublin III „[ten] [t]ermin [sześciu miesięcy] może być przedłużony maksymalnie do *jednego roku*, jeżeli przekazania nie można było przeprowadzić w związku z uwięzieniem zainteresowanej osoby, lub do maksymalnie *osiemnastu miesięcy*, jeżeli zainteresowana osoba uciekła”. Wyróżnienie moje.

25 Wyrok z dnia 25 października 2017 r., Shiri (C-201/16, EU:C:2017:805, pkt 27, 29, 34). W pkt 39 tego wyroku Trybunał orzekł, że „procedury przejęcia i wtórnego przejęcia wprowadzone rozporządzeniem Dublin III powinny w szczególności odbywać się z poszanowaniem pewnej liczby wiążących terminów, wśród których figuruje sześciomiesięczny termin wymieniony w art. 29 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia. O ile przepisy te służą zakreśleniu ram tych procedur, o tyle przyczyniają się one również, tak samo jak kryteria wymienione w rozdziale III tego rozporządzenia, do ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego”. Natomiast w pkt 41 tegoż wyroku Trybunał orzekł, że „terminy wymienione w art. 29 rozporządzenia Dublin III mają na celu uregulowanie nie tylko wydania, ale także wykonania decyzji o przekazaniu”.

26 Zobacz pkt 24 niniejszej opinii.

27 Zobacz pkt 25 niniejszej opinii.

72. Należy podkreślić zaś, że sąd odsyłający nie zadał żadnego pytania dotyczącego art. 29 rozporządzenia Dublin III. Co do zasady jego pytania odnoszą się jedynie do art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003. Wynika z tego, że kwestia, czy terminy na przekazanie, przewidziane w art. 29 rozporządzenia Dublin III, zostały zachowane w sprawach połączonych C-47/17 i C-48/17, nie jest przedmiotem badania przez Trybunał.

3. Artykuł 31 ust. 3 dyrektywy 2013/32

73. Artykuł 31 ust. 1 dyrektywy 2013/32 przewiduje, że „[p]aństwa członkowskie rozpatrują wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w drodze procedury rozpatrywania wniosku […]". Natomiast zgodnie z art. 31 ust. 3 tej dyrektywy „[p]aństwa członkowskie zapewniają, aby procedura rozpatrywania wniosku została zakończona w ciągu sześciu miesięcy od złożenia wniosku". Zgodnie z tymże przepisem sześciomiesięczny termin zaczyna biec od chwili, gdy państwo członkowskie odpowiedzialne za jego rozpatrzenie zostało ustalone zgodnie z rozporządzeniem Dublin III, a wnioskodawca znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego i zajął się nim właściwy organ.

74. Wynika z tego, że rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej jest *jasnym następstwem* ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego zgodnie z rozporządzeniem Dublin III i, w odpowiednim przypadku, przekazania osoby zainteresowanej [28]. Jednak mimo ustanowienia przez rozporządzenie Dublin III pewnych terminów jako wiążących owo ustalenie i owo przekazanie mogą okazać się stosunkowo długotrwałe bez względu na nakaz zapewnienia szybkości, jeżeli zostały wszczęte postępowania w sprawie przejęcia lub wtórnego przejęcia i przekazania, a osoba zainteresowana skorzystała ze skutkiem zawieszającym z przysługujących jej środków zaskarżenia lub wniosku o ponowne rozpoznanie [29]. Nie jest więc możliwe abstrakcyjne określenie maksymalnego ani nawet rozsądnego terminu tego ustalenia [30], mimo prób podejmowanych w tym kierunku przez sąd odsyłający. Każda sprawa musi być rozpatrywana indywidualnie.

75. Należy także zauważyć, że w wyroku z dnia 26 lipca 2017 r., Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, pkt 102), Trybunał podkreślił, że przepisy rozporządzenia Dublin III i dyrektywy 2013/32 wprowadzają różne procedury, które rządzą się własnymi wymogami i podlegają – w szczególności w zakresie terminów – odmiennym uregulowaniom.

76. To w tym właśnie kontekście należy zbadać postawione przez sąd odsyłający pytania dotyczące procedury ponownego rozpatrzenia, przewidzianej w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003.

B. W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

77. W pierwszym pytaniu sąd odsyłający rozważa kwestię, czy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, powinno z uwagi na cel, treść i zakres rozporządzenia Dublin III oraz dyrektywy 2013/32 udzielić odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, w terminie dwóch tygodni. Pytanie to ma w szczególności na celu

28 Według Komisji „z art. 31 ust. 3 akapit drugi dyrektywy 2013/32 jasno wynika, że sześciomiesięczny termin (mogący ulec przedłużeniu) na rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu zaczyna biec od chwili, gdy odpowiedzialne państwo członkowskie zostało ustalone zgodnie z rozporządzeniem [Dublin III] oraz wnioskodawca znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego i zajął się nim właściwy organ" (zob. pkt 72 jej uwag na piśmie).

29 Rząd niemiecki w swoich odpowiedziach na pisemne pytania Trybunału uważa, że bez względu na to, iż rozporządzenie Dublin III ma na celu szybkie rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, to „nie jest mimo to możliwe, aby skrócić postępowanie do jak najkrótszego czasu we wszystkich przypadkach, gdyż postępowanie może się wydłużyć w przypadku skargi wnioskodawcy na decyzję czy też ucieczki lub uwięzienia. W tych przypadkach samo rozporządzenie Dublin III przewiduje opóźniony początek lub wydłużenie biegu sześciomiesięcznego terminu wskazanego w art. 29 ust. 1 akapit pierwszy" (zob. pkt 6 jego odpowiedzi na pytania).

30 A w konsekwencji maksymalnego terminu na rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, który zaczyna biec dopiero od chwili ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, i to tylko jeżeli zostały spełnione pozostałe przesłanki przewidziane w art. 31 ust. 3 dyrektywy 2013/32.

ustalenie, czy termin na odpowiedź na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, jest terminem wiążącym dla państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, a jego niedochowanie pociąga za sobą odpowiedzialność tego państwa za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

78. Przed przystąpieniem do analizy tego pytania konieczne jest zbadanie charakteru postępowania wprowadzonego przez art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 oraz jego ewentualnej podstawy prawnej [31].

79. Z motywu 1 rozporządzenia nr 1560/2003 wynika, że celem tego rozporządzenia jest uściślenie niektórych konkretnych sposobów skutecznego stosowania rozporządzenia Dublin III, „aby ułatwić współpracę między organami państw członkowskich właściwymi do stosowania tego rozporządzenia w odniesieniu do przekazywania i przetwarzania wniosków do celów przejęcia i przejęcia z powrotem, wniosków o informację i wykonywania przekazania".

80. Jak zauważa rząd węgierski, „rozporządzenie nr 1560/2003 nie ma na celu ustalenia reguł w kwestii odpowiedzialności, które nie zostałyby ustanowione w rozporządzeniu [Dublin III]" [32].

81. W istocie procedura ponownego rozpatrzenia wniosku ustanowiona w rozporządzeniu nr 1560/2003 nie została wprost przewidziana w rozporządzeniu Dublin III, które, jak podkreśla sąd niemiecki w odpowiedzi na pisemne pytania Trybunału, nie zawiera wyraźnego upoważnienia do wszczęcia takiej procedury [33]. Sam art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 uściśla, że procedura, którą wprowadza, jest procedurą dodatkową, której celem jest moim zdaniem zapewnienie lepszego stosowania rozporządzenia Dublin III [34]. Oznacza to, że wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy nie jest nowym wnioskiem o przejęcie lub wtórne przejęcie [35]. Poza tym zasady ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zostały ustalone wyłącznie w rozporządzeniu Dublin III [36].

31 W istocie w swoim piśmie z dnia 16 października 2017 r. skierowanym do podmiotów wskazanych w art. 23 jego statutu Trybunał zadał tym podmiotom pytanie o podstawę prawną dodatkowej procedury ponownego rozpatrzenia wniosku, wprowadzonej w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003. Skarżący w postępowaniu głównym w sprawie C-48/17 uważa, że rozporządzenie Dublin III nie daje Komisji żadnej kompetencji w zakresie wszczęcia procedury ponownego rozpatrzenia. Rząd niemiecki uważa, że choć rozporządzenie Dublin III nie zawiera żadnego wyraźnego upoważnienia do zastosowania procedury ponownego rozpatrzenia, to rozporządzenie nr 1560/2003 „uściśla [w swoim motywie 1], że należy ustanowić szereg przepisów szczególnych w celu skutecznego stosowania rozporządzenia Dublin III. Celem jest m.in. ułatwienie »przetwarzania« takiego wniosku. Artykuł 5 rozporządzenia [nr 1560/2003], zawierający przepisy dotyczące przetwarzania wniosków w przypadku ich odrzucenia, także wynika z tego celu". Skarżący w postępowaniu głównym w sprawie C-48/17 wskazał na rozprawie w dniu 16 stycznia 2018 r., że uważa, iż podstawą prawną rozpatrywanej procedury ponownego rozpatrzenia nie mógł być art. 29 ust. 4 rozporządzenia Dublin III. Na rozprawie Komisja podnosiła, że art. 17 ust. 3 rozporządzenia Dublin II (po części odpowiadający art. 21 ust. 3 rozporządzenia Dublin III) oraz art. 29 ust. 4 rozporządzenia Dublin III stanowią podstawę prawną dla art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003. W tym względzie rząd niderlandzki przyłączył się do stanowiska Komisji.

32 Zobacz pkt 17 uwag rządu węgierskiego.

33 Podobnie jak rozporządzenie Dublin II.

34 Tak jak w przeszłości rozporządzenia Dublin II. Zobacz podobnie motyw 1 rozporządzenia nr 1560/2003.

35 Uważam, zgodnie z art. 21 ust. 1 i art. 23 ust. 1 rozporządzenia Dublin III oraz wyrokiem z dnia 26 lipca 2017 r., Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, pkt 67), że w związku z odmowną odpowiedzią państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, wnioskujące państwo członkowskie może złożyć nowy wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, *pod warunkiem poszanowania wiążących terminów wskazanych w art. 21 i 23 rozporządzenia Dublin III*. Idzie za tym możliwość równoległego istnienia, przynajmniej w teorii, wniosków o przejęcie lub wtórne przejęcie. Natomiast jeśli przedmiotowe terminy upłynęły, państwo członkowskie kierujące wniosek nie może już złożyć takiego samego wniosku. Odpowiedź Komisji na pisemne pytania Trybunału wskazuje, że „procedura ponownego rozpatrzenia jest stosowana w znacznej liczbie przypadków (2903 wniosków w 2015 r., 8442 w 2016 r.) i w mniej więcej 1/3 przypadków kończy się akceptacją takiego wniosku (w przypadku 1019 wniosków przedstawionych w 2015 r. oraz w przypadku 2489 wniosków przedstawionych w 2016 r.)".

36 Jak wskazuję w pkt 111 niniejszej opinii, państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, tylko jeżeli *wyraźnie* przyjmie tę odpowiedzialność w rozsądnym terminie.

82. Prawdą jest, że zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1560/2003 państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, musi uzasadnić swoją odmowę, zaś ust. 2 tego artykułu przewiduje, że gdy wnioskujące państwo członkowskie uważa, że odmowa opiera się na niewłaściwej ocenie, lub jeżeli posiada dodatkowe dowody do przesłania, może prosić o ponowne rozpatrzenie swojego wniosku w wiążącym terminie [37] trzech tygodni od otrzymania odpowiedzi odmownej [38]. Nadto w tym samym przepisie przewidziano, że państwo członkowskie „*dołoży wszelkich starań* [39], aby udzielić odpowiedzi w ciągu dwóch tygodni" [40].

37 W tym względzie brzmienie przepisu nie pozostawia wątpliwości, jeśli chodzi o użycie terminów wiążących: „[t]a możliwość *musi* być wykorzystana w ciągu trzech tygodni od otrzymania odpowiedzi odmownej".

38 W pkt 53 swoich uwag Komisja podnosi, że „[r]ozporządzenie Dublin III i rozporządzenie nr 1560/2003, przyjęte w celu jego wykonania, zawierają szereg jednoznacznie wiążących terminów, lecz te terminy nie regulują wszystkiego. Z tego właśnie względu nie można przyjąć interpretacji sprzecznej z jasnym tekstem. W przypadku art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] mogą rzeczywiście zaistnieć sytuacje, w których organy państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, muszą badać skomplikowane przypadki, związane na przykład z małoletnimi pozbawionymi opieki lub ewentualnymi członkami rodziny – w takich sytuacjach krótki i wiążący termin sprzeciwiałby się celowi, jakim jest należyte określenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego. U podstaw jasno określonych terminów wskazanych w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 leżą więc względy polityczne".

39 W wersji w języku hiszpańskim: „se esforzará"; w języku duńskim: „bestraeber"; w języku angielskim: „shall endeavour"; w języku włoskim: „procura di"; w języku węgierskim: „törekszik"; w języku niderlandzkim: „zich beijveren".

40 Podobnie jak Komisja sądzę, że określenie „dołoży wszelkich starań" i „podobne wyrażenia używane w olbrzymiej większości wersji językowych rozporządzenia są całkowicie jasne" oraz że nie nakładają one obowiązku udzielenia odpowiedzi w ciągu dwóch tygodni (zob. pkt 51 i 52 jej uwag). Skarżący w postępowaniu głównym w sprawie C-47/17 uważa, że określenie „zich beijveren" („dołoży wszelkich starań"), jakiego użyto w niderlandzkiej wersji art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, może być jedynie interpretowane jako oznaczające, że państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, ma obowiązek dołożenia jak najlepszych starań. Obowiązek dołożenia jak najlepszych starań nie oznacza, że państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, *musi* na niego odpowiedzieć (zob. pkt 3.1 jego uwag). Rząd niderlandzki uważa, że dwutygodniowy termin określony w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 nie jest terminem wiążącym oraz że państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie ma obowiązku udzielenia odpowiedzi w ciągu dwóch tygodni (zob. pkt 36–38 jego uwag). Według rządu Zjednoczone Królestwa „państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, musi próbować odpowiedzieć w dwutygodniowym terminie, niemniej nie ma takiego obowiązku […]. Określenie »dokłada wszelkich starań« nie miałoby żadnego znaczenia, jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, podlegałoby absolutnemu obowiązkowi udzielenia odpowiedzi w ciągu dwóch tygodni. Wskazuje on, że muszą zostać podjęte poważne i realne starania, aby odpowiedzieć w tym terminie, lecz przyznaje, że nie zawsze będzie to możliwe, i to z wielu względów, jak na przykład z powodu presji związanej z liczbą spraw rozpatrywanych przez dane państwo członkowskie czy też zawiłości badanej sprawy. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie jest bezwzględnie związane wspomnianym dwutygodniowym okresem […]. Podobnie sytuację tę można odróżnić od sytuacji dotyczących niektórych z terminów wskazanych w rozporządzeniu Dublin III: tak więc, zgodnie z art. 22 tego rozporządzenia, państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, »podejmuje decyzję w sprawie wniosku o przejęcie osoby ubiegającej się o azyl w terminie dwóch miesięcy od dnia otrzymania tego wniosku«. Zgodnie z art. 25 ust. 1 państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, »wydaje decyzję […] tak szybko, jak to możliwe, a w każdym przypadku nie później niż jeden miesiąc od daty otrzymania wniosku«". „*Gdyby prawodawca Unii chciał narzuć bezwzględny obowiązek, uczyniłby to w jasny sposób*. Obowiązek przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] jest innej natury" (zob. pkt 11, 12 i 14 jego uwag, wyróżnienie moje).

83. Dodam jeszcze dwa spostrzeżenia. Po pierwsze, poza tym, że z samego brzmienia przepisu wynika, iż dwutygodniowy termin nie jest terminem wiążącym [41], art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 nie przewiduje żadnej konsekwencji prawnej za niedotrzymanie tego terminu lub za brak odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy [42]. W istocie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 nie przewiduje, w przeciwieństwie do art. 22 ust. 7 i art. 25 ust. 2 rozporządzenia Dublin III, aby państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, było zobowiązane przejąć lub wtórnie przejąć zainteresowaną osobę.

84. Po drugie, rozporządzenie Dublin III nie określa skutków odmownej odpowiedzi na wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie w terminach określonych w art. 22 ust. 1 i 6 oraz w art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III. Moim zdaniem procedura ponownego rozpatrzenia, przewidziana w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, wprowadza jedynie konsultacje czy też uporządkowany dialog pomiędzy wnioskującym państwem członkowskim a państwem członkowskim, do którego skierowano wniosek, w związku z taką negatywną odpowiedzią, po to, aby zgodnie z rozporządzeniem Dublin III ułatwić ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego i przez to realizację celów tego rozporządzenia. Jeżeli dodatkowa procedura zostaje zakończona w rozsądnym terminie, a w związku z tym nie zostanie naruszony cel, jakim jest szybkie rozpatrzenie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, będący w interesie zarówno osób ubiegających się o azyl, jak i uczestniczących państw, stanowi ona instrument przyczyniający się do skutecznego stosowania rozporządzenia Dublin III. Według mnie brak charakteru wiążącego art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 [43] i jego cel, jakim jest ułatwienie stosowania rozporządzenia Dublin III, pozwalają uniknąć jakiegokolwiek zarzutu nieważności.

85. W związku z tym uważam, że na pierwsze pytanie prejudycjalne należy udzielić odpowiedzi przeczącej: skoro państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, musi dołożyć wszelkich starań, aby odpowiedzieć na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 w terminie dwóch tygodni, nie ma ono obowiązku prawnego udzielenia odpowiedzi w tym terminie. Ponadto art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 nie wiąże żadnego skutku prawnego z brakiem odpowiedzi w tymże terminie na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

41 Według rządu niderlandzkiego termin ten „jest jedynie wytyczną dla państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek". Według Komisji rozporządzenie nr 1560/2003 „nie ma na celu narzucenia bezwzględnie wiążącego terminu, lecz ustanowienie kierunku, w którym należy podążać, o ile to możliwe". Chodzi więc o termin czysto instrukcyjny. Konfederacja Szwajcarska, która przedstawiła uwagi tylko w odniesieniu do pierwszego pytania prejudycjalnego, jest mniej zasadnicza, jako że uważa, iż „[o]kreślenia zawarte w przepisie przemawiają za tym, że termin ustalony w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] jest po prostu terminem instrukcyjnym, a nie terminem zawitym. Tym samym wydaje się jasne, zwłaszcza w oparciu o niektóre wersje językowe art. 5 ust. 2 […], że obowiązek udzielenia odpowiedzi w terminie dwutygodniowym przez [państwo członkowskie], do którego skierowano wniosek, nie może być rozumiany w ten sposób, iż jego niedotrzymanie musi od razu pociągać za sobą konsekwencje prawne. Obowiązek »dołożenia wszelkich starań« wiąże się natomiast z pewną elastycznością, jeżeli chodzi o czas na odpowiedź na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, może tym samym w sposób ważny udzielić odpowiedzi na wniosek nawet po upływie terminu dwóch tygodni. Cel rozporządzenia Dublin III przemawia jednak za tym, aby termin przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia […] nr 1560/2003 odczytywać jako *podstawowy obowiązek, który należy wypełnić, a nie jedynie niewiele znaczące wskazanie czasu*". Wyróżnienie moje.

42 Rząd Zjednoczonego Królestwa podnosi, że „w przeciwieństwie do na przykład art. 22 i 25 rozporządzenia Dublin III, nie przewidziano żadnego automatycznego przekazania odpowiedzialności, na wypadek gdy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie odpowie […] w terminie dwóch tygodni […]" (zob. pkt 20 jego uwag). Według rządu węgierskiego „[z]auważmy, że ani rozporządzenie [Dublin III] ani rozporządzenie nr 1560/2003 nie wiążą wprost żadnych konsekwencji prawnych z brakiem odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub przekroczeniem przewidzianego na to dwutygodniowego terminu, a więc i żadnej konsekwencji, która miałaby wpływ na odpowiedzialność związaną z rozpatrzeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej" (zob. pkt 18 jego uwag). W swojej odpowiedzi na pisemne pytania Trybunału rząd niemiecki uważa, że „rozporządzenie Dublin III nie przewiduje żadnej konsekwencji prawnej w przypadku braku odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o przejęcie lub wtórne przejęcie […]. [Z]auważamy, że w braku podstawy prawnej w rozporządzeniu Dublin III nieudzielenie odpowiedzi nie może prowadzić do przeniesienia odpowiedzialności".

43 Jak to wynika z samego brzmienia tego przepisu, a zwłaszcza z wyrażenia „dołoży wszelkich starań".

C. W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

86. W pytaniu drugim, zadanym na wypadek udzielania przeczącej odpowiedzi na pytanie pierwsze, sąd odsyłający zastanawia się, czy mając na względzie art. 5 ust. 2 ostatnie zdanie rozporządzenia nr 1560/2003, należy przyjąć maksymalny miesięczny termin przewidziany w art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III.

87. Artykuł 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 przewiduje wiążący termin trzech tygodni na złożenie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy i zalecany dwutygodniowy termin na udzielenie na niego odpowiedzi. Należy zauważyć, że ostatnie zdanie tego przepisu przewiduje, że w żadnym przypadku terminy przewidziane w art. 22 ust. 1 i 6 oraz w art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III[44] nie zostają przywrócone ani zmienione wskutek przewidzianej w nim „dodatkowej" procedury.

88. Istotnie, procedura ponownego rozpatrzenia w jasny sposób różni się od procedur przejęcia i wtórnego przejęcia określonych w rozporządzeniu Dublin III i nie ma żadnego wpływu na terminy ustanowione w przepisach tego rozporządzenia.

89. Mając na uwadze to jasne i wyraźne rozróżnienie, uważam, że terminy określone w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 nie podlegają w szczególności zmianie w ramach procedury przejęcia lub wtórnego przejęcia określonej w art. 25 rozporządzenia Dublin III[45]. Terminy przewidziane w art. 25 rozporządzenia Dublin III nie mogą zatem zostać transponowane do procedury ponownego rozpatrzenia wniosku, ustanowionej w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003.

90. W rezultacie uważam, że na drugie pytanie prejudycjalne należy udzielić odpowiedzi przeczącej: maksymalny miesięczny termin przewidziany w art. 25 ust. 1 rozporządzania Dublin III nie ma zastosowania w ramach procedury ponownego rozpatrzenia wniosku przewidzianej w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003.

44 Artykuł 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 stanowi, że „państwo członkowskie, do którego kierowany jest wniosek, dołoży wszelkich starań, aby udzielić odpowiedzi w ciągu dwóch tygodni. *W żadnym wypadku ta dodatkowa procedura nie przekracza ograniczeń w czasie, ustanowionych w art. 18 ust. 1 i 6 oraz art. 20 ust. 1 lit. b) rozporządzenia [Dublin II*]". Wyróżnienie moje. Artykuł 18 ust. 1 i 6 oraz art. 20 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Dublin II odpowiadają art. 22 ust. 1 i 6 oraz art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III.

45 Komisja uważa, że terminy te nie mogą więc zostać przedłużone ani „nie pozwalają na przeniesienie odpowiedzialności. *Innymi słowy, oznacza to, że po odpowiedzi odmownej w rozumieniu art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1560/2003 państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, może stać się odpowiedzialne, tylko gdy samo wyrazi na to zgodę. Tłumaczy się to tym, że wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy nie jest nowym wnioskiem o przejęcie*. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy zobowiązuje państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, do ponownego zbadania sytuacji oraz sprawdzenia, czy podtrzymuje swoją odpowiedź odmowną. Nic więcej. Odmienna interpretacja byłaby skądinąd sprzeczna z hierarchią norm, gdyż zakładałaby odejście od rozporządzenia wykonawczego na rzecz rozporządzenia podstawowego". Wyróżnienie moje.

D. W przedmiocie pytań prejudycjalnych trzeciego i czwartego

91. W pytaniu trzecim, postawionym na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie drugie, sąd odsyłający zastanawia się, czy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, dysponuje rozsądnym terminem na odpowiedź na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. W pytaniu czwartym, zadanym na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie trzecie, sąd odsyłający zastanawia się, czy siedem i pół tygodnia [46] lub sześć miesięcy [47] to okres rozsądnie długi. W przypadku odpowiedzi przeczącej na pytanie czwarte sąd odsyłający zastanawia się nad tym, jaki termin jest rozsądny.

92. W związku z powiązaniem tych dwóch pytań uważam za wskazane rozpatrzyć je razem.

93. Artykuł 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 przewiduje, że państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, musi *dołożyć wszelkich starań*, aby udzielić odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie w terminie dwóch tygodni. Tym wezwaniem nakłania się państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, aby działało w duchu współpracy w celu szybkiego ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego [48]. Jest oczywiste, że jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie dotrzyma tego terminu instrukcyjnego, to mimo to musi odpowiedzieć na wniosek o ponowne rozpatrzenie w rozsądnym terminie, aby nie sprzeniewierzyć się nakazowi zapewnienia szybkości w ustaleniu odpowiedzialnego państwa członkowskiego i uszanować zasadę dobrej administracji oraz zasadę skuteczności.

94. Stąd też to, co stanowi rozsądny termin w ramach stosowania art. 5 ust. 2 rozporządzania nr 1560/2003, nie może zostać ustalone z góry i musi być oceniane w konkretnym przypadku w zależności od okoliczności sprawy [49], z poszanowaniem nakazu zachowania szybkości, stanowiącego główną wytyczną rozporządzenia Dublin III [50]. Mając na względzie, że taka analiza wymaga oceny faktycznej danych okoliczności, sądzę, że do sądu odsyłającego należy ocena, czy w danej sprawie, biorąc pod uwagę wszystkie istotne okoliczności [51], państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, zachowało rozsądny termin na udzielenie odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie

46 Sprawa C-48/17.

47 Sprawa C-47/17. W sprawach połączonych C-47/17 i C-48/17 sąd odsyłający zauważa, że art. 31 ust. 3 dyrektywy 2013/32 stanowi, iż „państwa członkowskie zapewniają, aby procedura rozpatrywania wniosku została zakończona w ciągu sześciu miesięcy od złożenia wniosku. Nie byłoby zatem logiczne uznanie, że czas trwania ponownego rozpatrzenia zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] wniosku o ustalenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za wniosek o udzielenie azylu może przekraczać termin wyznaczony na podjęcie decyzji w przedmiocie samego wniosku o udzielenia azylu, która powinna jeszcze zostać wydana po rozstrzygnięciu kwestii tego, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku". Sądzę, zgodnie z moimi uwagami poczynionymi w pkt 75 niniejszej opinii, że terminy przewidziane w dyrektywie 2013/32, a przede wszystkim w jej art. 31 ust. 3, są całkowicie odmienne o tych ustalonych w rozporządzeniu Dublin III, a w konsekwencji też od tych ustalonych w rozporządzeniu nr 1560/2003.

48 Istotnie, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy wyrażonej w art. 4 ust. 3 TUE, państwa członkowskie powinny ułatwiać Unii wypełnianie jej zadań.

49 Według rządu Zjednoczonego Królestwa „[n]ie jest możliwe określenie tego, co stanowi »rozsądny czas«, gdyż pojęcie to ze swej definicji jest ściśle powiązane z okolicznościami faktycznymi. To, co jest rozsądne, zależy od kontekstu" (zob. pkt 22 jego uwag).

50 W sprawie C-47/17 władze niemieckie *nie odpowiedziały na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, skierowany przez sekretarza stanu w dniu 14 kwietnia 2016 r.* Należy przypomnieć, że w sprawie C-48/17 władze włoskie przyjęły w dniu 26 stycznia 2016 r. odpowiedzialność za zbadanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zainteresowanej osoby na skutek wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, skierowanego przez sekretarza stanu w dniu 1 grudnia 2015 r., oraz pisma ponaglającego z dnia 18 stycznia 2016 r., czyli *w terminie krótszym niż dwa miesiące* od skierowania przedmiotowego wniosku.

51 Komisja zasygnalizowała tylko, że okolicznościami faktycznymi oraz czynnikami, które mogłyby mieć znaczenie dla tej oceny, są „między innymi […] zakres dochodzenia i kroki konieczne do rozpatrzenia wniosku, jak i ewentualne przeciążenie pracą właściwych organów". Rząd niderlandzki uważa, że „następujące okoliczności mogą między innymi stanowić istotne elementy dla odpowiedzi na pytanie, czy jakiś termin jest rozsądny: [1] zainteresowane organy państwa członkowskiego kierującego wniosek lub państwa członkowskiego, do którego taki wniosek skierowano, musiały dokonać wielu badań dotyczących zainteresowanej osoby; [2] zainteresowane organy państwa członkowskiego kierującego wniosek lub państwa członkowskiego, do którego taki wniosek skierowano, musiały kontaktować się wielokrotnie, na przykład w celu rozwiązania różnicy zdań; [3] zainteresowane władze państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, musiały się skonfrontować ze znacznym obłożeniem pracą, na przykład z ogromnym napływem osób ubiegających się o azyl".

sprawy. Natomiast, jak będzie to wynikało z mojej odpowiedzi na pytania prejudycjalne piąte i szóste, brak odpowiedzi w rozsądnym terminie na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy oznacza, że wnioskujące państwo członkowskie musi przyjąć odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej [52].

95. Niemniej należy przypomnieć, że art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 nie wiąże żadnej konsekwencji prawnej z niedochowaniem przez państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, dwutygodniowego terminu ani nawet rozsądnego terminu.

96. Z powyższego wynika, że na pytania prejudycjalne trzecie i czwarte należy odpowiedzieć, że państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, powinno dołożyć wszelkich starań, aby udzielić odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie dwóch tygodni, a w każdym przypadku w rozsądnym terminie. Do sądu odsyłającego należy ustalenie, po uwzględnieniu wszelkich istotnych okoliczności, czy w konkretnym przypadku termin wykorzystany przez państwo, do którego skierowano wniosek, był rozsądnej długości.

E. W przedmiocie pytań prejudycjalnych piątego i szóstego

1. Argumenty

97. W pytaniach piątym i szóstym sąd odsyłający zastanawia się nad konsekwencjami braku odpowiedzi państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, a dokładniej nad kwestią, czy w takim przypadku odpowiedzialność za zbadanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej spoczywa na wnioskującym państwie członkowskim, czy też na państwie członkowskim, do którego skierowano wniosek.

98. Skarżący w postępowaniu głównym w sprawie C-47/17 uważa, że jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie odpowie w terminie dwóch tygodni [53] lub nie odpowie, to wnioskujące państwo członkowskie staje się ostatecznie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu. Według niego, „skoro konsekwencje spóźnionego wydania decyzji w sprawie pierwotnego wniosku o wtórne przejęcie zostały *wprost* przewidziane w art. 25 ust. 2 rozporządzenia [Dublin III], nie można stosować tego przepisu do procedury ponownego rozpatrzenia sprawy w sposób *dorozumiany*. W konsekwencji należy […] stwierdzić, że skoro przeniesienie odpowiedzialności na państwo członkowskie jest środkiem niebywale radykalnym, tylko wyraźny przepis może przewidywać takie przeniesienie. W braku szczególnego przepisu, na podstawie którego brak odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy pociągałby za sobą odpowiedzialność państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, odpowiedzialność spoczywa nadal na wnioskującym państwie członkowskim. Ponadto istnieje fundamentalna różnica pomiędzy tymi dwiema procedurami. W przypadku procedury o ponowne rozpatrzenie wniosku istnieje już bowiem wyraźna odmowa wtórnego przejęcia, która tym samym ustanawia odpowiedzialność wnioskującego państwa członkowskiego. Jedynie pozytywna odpowiedź na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy (udzielona w rozsądnym terminie) może mimo wszystko skutkować odpowiedzialnością państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek".

99. W swojej odpowiedzi na pisemne pytania Trybunału skarżący w postępowaniu głównym w sprawie C-48/17 [54] stwierdza, że w przypadku odmownej odpowiedzi państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, na wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, za badanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej odpowiedzialne jest wnioskujące państwo członkowskie. Uważa on, że

52 Zobacz pkt 113 niniejszej opinii.

53 Lub w rozsądnym terminie.

54 Pragnę zauważyć, że podczas rozprawy w dniu 16 stycznia 2018 r. skarżący w postępowaniu głównym w sprawie C-48/17 potwierdził, że w postępowaniu głównym żąda, aby jego wniosek został rozpatrzony przez władze niderlandzkie, a nie włoskie.

okoliczność, iż państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, zmienia następnie zdanie i jest od tej chwili skłonne przejąć lub wtórnie przejąć zainteresowaną osobę, nie może już zmienić odpowiedzialności za zbadanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej [55]. Według skarżącego w postępowaniu głównym w sprawie C-48/17 ustalenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej następuje, według danego przypadku, najpóźniej z upływem dwóch i pół miesiąca, trzech i pół miesiąca, czterech lub pięciu miesięcy po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony. Uważa on, że na mocy art. 31 ust. 3 dyrektywy 2013/32 procedura rozpatrywania wniosku powinna zakończyć się w ciągu sześciu miesięcy. Ponadto sądzi on, że procedura ponownego rozpatrzenia sprawy nie może mieć zastosowania po upływie terminów przewidzianych w art. 22 ust. 1 i 6 oraz w art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III.

100. Skarżący w postępowaniu głównym w sprawie C-48/17 uważa, że dodatkowa procedura ponownego rozpatrzenia sprawy, wprowadzona przez art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, nie została przyjęta na podstawie art. 21 ust. 3, art. 23 ust. 3 i 4 lub art. 24 ust. 5 rozporządzenia Dublin III, przytoczonych jako podstawa prawna w preambule rozporządzenia nr 1560/2003. „Skoro rozporządzenie nr 1560/2003 nie przyznaje Komisji kompetencji do wszczynania procedury ponownego rozpatrzenia wniosku, art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] jest nieważny jako sprzeczny z art. 290 i 291 TFUE". W jego ocenie przepis ten jest nieważny także z tego dodatkowego powodu, że procedura ponownego rozpatrzenia wniosku, którą ów przepis przewiduje, jest sprzeczna z celem wyrażonym w motywie 5 rozporządzenia Dublin III [56] i potrzebą skutecznej ochrony prawa do azylu i prawa każdej osoby do bezstronnego i sprawiedliwego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie. Wreszcie, skarżący uważa, że postępowanie pojednawcze przewidziane w art. 37 rozporządzenia Dublin III nie może mieć zastosowania w celu rozstrzygnięcia sporów powstałych w konkretnym przypadku dotyczącym osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

101. Według rządu niderlandzkiego „[p]aństwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, gdy nie udzieli odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy we właściwym czasie, nie zostaje wskazane jako odpowiedzialne państwo członkowskie". „Z braku wymienienia takiej wyraźnej konsekwencji w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] wynika, że państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie staje się odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w razie przekroczenia terminu na odpowiedź". „Podobnie wnioskujące państwo członkowskie nie staje się od razu odpowiedzialnym państwem członkowskim w razie braku udzielenia odpowiedzi przez państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, w terminie określonym w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003]. Ani rozporządzenie [nr 1560/2003], ani rozporządzenie [Dublin III] nie określają, że wnioskujące państwo członkowskie jest odpowiedzialne w razie przekroczenia terminu na odpowiedź na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy".

102. Ten sam rząd uważa, że system wprowadzony rozporządzeniem Dublin III oznacza, iż „odpowiedzialność wnioskującego państwa członkowskiego nie wynika koniecznie z przekroczenia terminu określonego w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003]. W istocie, wnioskujące państwo członkowskie dysponuje innymi możliwościami, jeżeli wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy nie prowadzi do jego akceptacji przez państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek […]. Wnioskujące państwo członkowskie może stwierdzić, na przykład na podstawie nowo uzyskanych informacji, że odpowiedzialne jest jeszcze inne państwo członkowskie […]. Tak było w sprawie C-48/17, w której władze niderlandzkie skierowały do Włoch wniosek o ponowne przejęcie na podstawie informacji otrzymanych od władz szwajcarskich w odpowiedzi na wniosek o ponowne przejęcie. Podobnie w trakcie procedury ponownego rozpatrzenia wniosku mogą się jeszcze pojawić nowe informacje, które wskazują na odpowiedzialność innego państwa członkowskiego […]. Wnioskujące państwo członkowskie będzie musiało najpierw ustalić, że na podstawie kryteriów wymienionych w rozporządzeniu [Dublin III] nie da się wskazać żadnego odpowiedzialnego państwa

55 Zobacz analogicznie pkt 59 wyroku z dnia 26 lipca 2017 r., Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587).

56 Zgodnie z motywem 5 rozporządzenia Dublin III metoda ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego „powinna być oparta na kryteriach obiektywnych i sprawiedliwych".

członkowskiego lub że przekazanie do pierwszego państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, jest niemożliwe. Dopiero w tym momencie państwo członkowskie dokonujące ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego staje się odpowiedzialnym państwem członkowskim (art. 3 ust. 2 akapit trzeci rozporządzenia [Dublin III])".

103. Rząd Zjednoczonego Królestwa uważa, że „odpowiedź na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy następuje już *po* ustaleniu kwestii odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Z definicji państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, musiało go już odrzucić, co pociągnęło za sobą odpowiedzialność wnioskującego państwa członkowskiego. System zwany »Dublin III« osiągnął więc zamierzony cel, jakim jest ustalenie, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne. Procedura ponownego rozpatrzenia wniosku określona w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] przewiduje możliwość zakwestionowania przez wnioskujące państwo członkowskie decyzji państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, lecz – i ten aspekt ma zasadnicze znaczenie – jedynie w sytuacji, w której odpowiedzialność została już ustalona".

104. Według rządu węgierskiego, „jeżeli państwo członkowskie nie odpowie na wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o wtórne przejęcie, to odpowiedź na pierwotny wniosek o wtórne przejęcie, udzielona wprost lub w sposób dorozumiany, pozwala ustalić, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie odpowie na wniosek o wtórne przejęcie w terminie jednego miesiąca lub dwóch tygodni, wówczas zgodnie z art. 25 rozporządzenia [Dublin III] brak odpowiedzi z jego strony pociąga za sobą akceptację tego wniosku oraz obowiązek przejęcia przez państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek. Natomiast rozumie się samo przez się, że odpowiedź odmowna nie skutkuje odpowiedzialnością państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek".

105. Zgodnie ze swą odpowiedzią na drugie pytanie prejudycjalne Komisja uważa, że „udzielenie odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, w nieracjonalnie długim terminie nie może prowadzić do przeniesienia odpowiedzialności". Według niej „w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym w sprawie C-47/17 z brakiem udzielenia przez państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie dwóch tygodni lub w rozsądnym terminie nie wiąże się żadna konsekwencja prawna, gdyż to państwo członkowskie już raz odrzuciło wniosek o wtórne przejęcie w terminie przewidzianym w art. 25 ust. 1 rozporządzenia [Dublin III] i nie dojdzie już do automatycznego przeniesienia odpowiedzialności na państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, z uwagi na upływ czasu. W okolicznościach takich jak w sporach rozpatrywanych w postępowaniach głównych nie dochodzi tym bardziej do przeniesienia odpowiedzialności na państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, na podstawie rozporządzenia [Dublin III] lub rozporządzenia nr 1560/2003: w sprawie C-48/17 odpowiedzialność została już ustalona na podstawie milczącej akceptacji wniosku o przejęcie, natomiast w okolicznościach takich jak w sprawie C-47/17 wnioskujące państwo członkowskie miało prawo uznać trafienie uzyskane z sytemu Eurodac za wiarygodny dowód, że wnioskujące państwo członkowskie jest odpowiedzialne jako państwo członkowskie, do którego skierowano pierwszy wniosek o udzielenie azylu".

106. Według Komisji, „w przeciwieństwie do tego, co wydaje się uważać sąd odsyłający, organy niderlandzkie nie były obowiązane uznać się bezzwłocznie za odpowiedzialne wraz z upływem dwutygodniowego terminu instrukcyjnego przewidzianego na odpowiedź państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Niderlandy wcale nie postąpiły nierozsądnie, oczekując przez kilka miesięcy, aby władze niemieckie rozwiązały problem […], jaki sprawiały im wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy. W końcu, w dniu 14 grudnia 2016 r. Niderlandy uznały swoją kompetencję, co można uzasadnić na podstawie art. 3 ust. 1 lub art. 17 rozporządzenia Dublin III".

107. W odpowiedziach na pisemne pytania Trybunału rząd niemiecki uważa, że „odmowna odpowiedź państwa członkowskiego, do którego go skierowano, na wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie w terminach określonych, odpowiednio, w art. 22 ust. 1 i 6 oraz art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, co do zasady pociąga za sobą odpowiedzialność wnioskującego państwa członkowskiego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Odpowiedzialność ta pojawia się w chwili otrzymania przez wnioskujące państwo członkowskie decyzji o odrzuceniu wniosku". Dodaje on także, że jeżeli „państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie odpowie w dwutygodniowym terminie przewidzianym w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] […], nie pociąga to za sobą […] przeniesienia odpowiedzialności na państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek. Wnioskujące państwo pozostaje odpowiedzialne. Jeżeli w przypadku pojawienia się nowych okoliczności nie jest już możliwe ponowne zwrócenie się z wnioskiem o przejęcie lub wtórne przejęcie przez państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek […], data odrzucenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy lub bezowocny upływ przewidzianego w art. 5 ust. 2 rozporządzenia [nr 1560/2003] terminu na udzielenie odpowiedzi uzasadnia zakończenie procedury ponownego rozpatrzenia sprawy i uruchamia bieg terminu na rozpatrzenie przewidzianego w art. 31 ust. 3 dyrektywy [2013/32]".

2. Analiza

108. Uważam, że skoro art. 22 ust. 1 i 6 oraz art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III nie określają konsekwencji prawnych odmownej odpowiedzi państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, wnioskujące państwo członkowskie nie staje się z tą chwilą automatycznie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej [57].

109. Pod warunkiem dochowania wiążących terminów przewidzianych w art. 21 i 23 rozporządzenia Dublin III wnioskujące państwo członkowskie może bowiem jeszcze złożyć nowy wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie do państwa członkowskiego innego niż pierwsze państwo członkowskie, do którego skierowało ono wniosek. Taki wniosek może ewentualnie pociągać za sobą odpowiedzialność tego ostatniego państwa członkowskiego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

110. Ponadto wnioskujące państwo członkowskie, jeżeli uważa, że odpowiedź odmowna oparta jest na niewłaściwej ocenie, lub jeżeli posiada dodatkowe dowody do przesłania [58], może prosić w terminie trzech tygodni od otrzymania tej odpowiedzi o ponowne rozpatrzenie wniosku o przejęcie lub wtórne przejęcie zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003.

3. Wyraźna akceptacja przez państwo członkowskie odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej

111. Uważam także, iż *pod warunkiem, że kryteria ustalające odpowiedzialne państwo członkowskie wymienione w rozporządzeniu Dublin III, zwłaszcza w jego rozdziale III, są spełnione*, państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, jest odpowiedzialne za rozpoznanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, jeżeli *wyraźnie* przyjmie tę odpowiedzialność w rozsądnym terminie [59] ze względu na szczególne okoliczności danej sprawy [60].

57 Zobacz pkt 62 i 63 niniejszej opinii.

58 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1560/2003 odpowiedź odmowna musi zostać w pełni uzasadniona.

59 Należy przypomnieć, że dwutygodniowy termin jest jedynie terminem instrukcyjnym. Poza tym moim zdaniem odpowiedź udzielona we właściwym czasie jest równoznaczna z odpowiedzią udzieloną w rozsądnym terminie.

60 W tej właśnie chwili państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, staje się odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Ponadto, zgodnie z art. 29 rozporządzenia Dublin III, od tej wyraźnej akceptacji ze strony państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, zaczyna biec sześciomiesięczny termin na wykonanie przekazania zainteresowanej osoby.

112. Powstaje zatem pytanie, jaki jest racjonalny termin na odpowiedź na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Jak już wskazałem w pkt 94 i 96 niniejszej opinii, moim zdaniem nie jest możliwe ustalenie z góry i w oderwaniu od konkretnej sprawy, jaki termin jest racjonalny. Niemniej, w celu zapewnienia pewności prawa w najszerszym zakresie, wskazane jest podać sądowi krajowemu kilka wskazówek [61] w tej kwestii.

113. Skoro państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, odpowiedziało już odmownie na wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, a odpowiedź na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy powinna zostać udzielona w dwutygodniowym terminie instrukcyjnym, uważam, że w przypadku braku odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczący tej samej osoby w ciągu ponad miesiąca, który to termin mógłby zostać wydłużony do dwóch miesięcy w przypadku szczególnych okoliczności, wnioskujące państwo członkowskie musi wziąć na siebie odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Natomiast jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, wyraźnie przyjmie tę odpowiedzialność w rozsądnym terminie, staje się ono odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

114. W tym względzie przypominam, że w sprawie C-48/17 organy włoskie przyjęły w dniu 26 stycznia 2016 r. odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zainteresowanej osoby w następstwie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy skierowanego przez sekretarza stanu w dniu 1 grudnia 2015 r. i pisma ponaglającego z dnia 18 stycznia 2016 r., czyli w terminie dwóch miesięcy od złożenia tegoż wniosku.

115. Nawet jeżeli do sądu odsyłającego należy ustalenie, czy w szczególnych okolicznościach danej sprawy sekretarz stanu działał z wymaganą szybkością, wydaje mi się, że gdy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, wyraźnie przyjmie odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, jak w rozpatrywanej sprawie, wnioskujące państwo członkowskie musi o tym zawiadomić zainteresowaną osobę w jak najkrótszym czasie.

116. W dniu 31 marca 2016 r. organy niderlandzkie zawiadomiły pełnomocnika skarżącego w postępowaniu głównym w sprawie C-48/17 o swoim zamiarze nierozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i przekazaniu go do Włoch, czyli uczyniły to ponad dwa miesiące po akceptacji przez organy włoskie, w dniu 26 stycznia 2016 r., odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

117. Wydaje się, z zastrzeżeniem zweryfikowania tego przez sąd odsyłający, że władze niderlandzkie nie zareagowały w tym względzie z wymaganą szybkością. W takim przypadku do sądu odsyłającego należy zastosowanie sankcji przewidzianych przez prawo krajowe.

4. Brak odpowiedzi ze strony państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy

118. Ponieważ art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 nie wiąże żadnej konsekwencji prawnej z brakiem odpowiedzi w rozsądnym terminie ze strony państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, brak tej odpowiedzi nie jest równoznaczny z akceptacją przez to państwo członkowskie odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

61 Które w żadnym wypadku nie mogą być interpretowane jako maksymalne wiążące granice.

119. Moim zdaniem, jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie odpowie [62] na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy w rozsądnym terminie lub jeżeli odmówi przyjęcia odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej [63], odpowiedzialne [64] za to rozpatrzenie jest wnioskujące państwo członkowskie i to ono musi o tym powiadomić osobę zainteresowaną w jak najkrótszym terminie, gdyż w przeciwnym wypadku mogłoby to pozostawiać ją w pewnej pustce prawnej [65], w której ani wnioskujące państwo członkowskie, ani państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie byłoby odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Taka sytuacja byłaby całkowicie nie do zaakceptowania w ramach „systemu Dublin III", który charakteryzuje się koniecznością zapewnienia pewności prawnej przy ustalaniu państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, a tym samym nakłada wymóg szybkości.

120. Należy zauważyć, że w sprawie C-47/17 upłynęło osiem miesięcy pomiędzy wnioskiem z dnia 14 kwietnia 2016 r. o ponowne rozpatrzenie sprawy skierowanym przez sekretarza stanu do władz niemieckich a dniem 14 grudnia 2016 r., czyli datą, kiedy ostatecznie Królestwo Niderlandów uznało się za odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej [66], gdyż władze niemieckie nie odpowiedziały na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy [67].

121. Sądzę, z zastrzeżeniem zweryfikowania tego przez sąd odsyłający, że termin ten jest nieproporcjonalny i nie może być uzasadniony, nawet jeżeli państwa członkowskie stoją w obliczu istotnego napływu osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, i to pod rygorem kary finansowej przewidzianej przez prawo krajowe.

122. Z powyższego wynika, że na pytania prejudycjalne piąte i szóste należy odpowiedzieć w następujący sposób:

– ponieważ art. 22 ust. 1 i 6 oraz art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III nie określają skutków prawnych odmownej odpowiedzi państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, to wnioskujące państwo członkowskie nie staje się z tą chwilą automatycznie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;

– pod warunkiem dochowania wiążących terminów przewidzianych w art. 21 i 23 rozporządzenia Dublin III wnioskujące państwo członkowskie może jeszcze złożyć nowy wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie do państwa członkowskiego innego niż pierwsze państwo, do którego skierowało ono wniosek; taki wniosek może ewentualnie pociągać za sobą odpowiedzialność tego ostatniego państwa członkowskiego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;

– w następstwie udzielenia odmownej odpowiedzi na wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie w terminach określonych w art. 22 ust. 1 i 6 oraz w art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, wyraźnie i w rozsądnym terminie przyjmuje

62 Sądzę, że choć w odpowiedzi można się powoływać na okoliczności natury ogólnej, na przykład na istotny napływ osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, to w każdym przypadku musi ona mieć na względzie daną osobę.

63 Ta sytuacja nie była przedmiotem rozpoznania w sprawach w postępowaniach głównych.

64 Siłą rzeczy.

65 Lub przynajmniej w „próżni prawnej".

66 Należy przypomnieć, że skarżący w postępowaniu głównym w tej sprawie rozpoczął protest głodowy, powstrzymując się od przyjmowania pokarmów i napojów, oraz skierował do sądu odsyłającego skargę na zwłokę w ustaleniu państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie jego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

67 W konkretnym przypadku skarżącego w postępowaniu głównym w sprawie C-47/17 wydaje się, że nie ponaglono władz niemieckich. Natomiast okazuje się, że pomimo kontaktów pomiędzy władzami niderlandzkimi a niemieckimi co do pobrania odcisków do systemu Eurodac nie zostało wszczęte postępowanie pojednawcze przewidziane w art. 37 rozporządzenia Dublin III. Według Komisji procedura ta została bowiem ustanowiona na wypadek trwającego braku porozumienia pomiędzy państwami członkowskimi co do kwestii związanej ze stosowaniem rozporządzenia Dublin III. Podnosi ona, że procedura ta *nigdy nie została jeszcze zastosowana*.

odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, staje się ono odpowiedzialne za jego rozpatrzenie i musi o tym powiadomić osobę zainteresowaną w jak najkrótszym czasie;

– natomiast jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie odpowie na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy w rozsądnym terminie lub odmówi przyjęcia odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, wnioskujące państwo członkowskie będzie odpowiedzialne za to rozpatrzenie i będzie musiało o tym powiadomić osobę zainteresowaną w jak najkrótszym czasie.

VI. Wnioski

123. W świetle całości powyższych rozważań proponuję Trybunałowi, aby odpowiedział na pytania prejudycjalne skierowane przez Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (sąd rejonowy w Hadze na posiedzeniu w Haarlemie, Niderlandy) w następujący sposób:

– chociaż państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, powinno dołożyć wszelkich starań, aby w terminie dwóch tygodni odpowiedzieć na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przewidziany w art. 5 ust. 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1560/2003 z dnia 2 września 2003 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego, nie ma ono obowiązku prawnego udzielenia odpowiedzi w tym terminie. Ponadto art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 nie wiąże żadnego skutku prawnego z brakiem odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy we wspomnianym terminie;

– maksymalny miesięczny termin przewidziany w art. 25 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca nie ma zastosowania w ramach procedury ponownego rozpatrzenia wniosku przewidzianej w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003;

– państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, powinno dołożyć wszelkich starań, aby udzielić odpowiedzi na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na podstawie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003 w terminie dwóch tygodni, a w każdym razie w rozsądnym terminie. Do sądu odsyłającego należy ustalenie, po uwzględnieniu wszelkich istotnych okoliczności, czy w konkretnym przypadku termin wykorzystany przez państwo, do którego skierowano wniosek, był rozsądnej długości;

– ponieważ art. 22 ust. 1 i 6 oraz art. 25 ust. 1 rozporządzenia nr 604/2013 nie określają skutków prawnych odmownej odpowiedzi państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie, to wnioskujące państwo członkowskie nie staje się z tą chwilą automatycznie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Pod warunkiem dochowania wiążących terminów przewidzianych w art. 21 i 23 rozporządzenia nr 604/2013 wnioskujące państwo członkowskie może jeszcze złożyć nowy wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie do państwa członkowskiego innego niż pierwsze państwo, do którego skierowało ono wniosek; taki wniosek może ewentualnie pociągać za sobą odpowiedzialność tego ostatniego państwa członkowskiego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. W następstwie udzielenia odmownej odpowiedzi na wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie w terminach określonych w art. 22 ust. 1 i 6 oraz art. 25 ust. 1 rozporządzenia nr 604/2013, jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1560/2003, wyraźnie i w rozsądnym terminie przyjmie

odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, staje się ono odpowiedzialne za jego rozpatrzenie i musi o tym powiadomić osobę zainteresowaną w jak najkrótszym czasie. Natomiast jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie odpowie na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy w rozsądnym terminie lub odmówi przyjęcia odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, wnioskujące państwo członkowskie będzie odpowiedzialne za to rozpatrzenie i będzie musiało o tym powiadomić osobę zainteresowaną w jak najkrótszym czasie.